

ΓΙΝΑΚΟΘΗΚΗ

ΜΗΝΙΑΙΟΝ ΚΑΛΛΙΤΕΧΝΙΚΟΝ ΠΕΡΙΟΔΙΚΟΝ

ΔΙΕΥΘΥΝΤΗΣ

Δ. Ι. ΚΑΛΟΓΕΡΟΠΟΥΛΟΣ

ΕΤΟΣ ΚΕ΄.

ΤΕΥΧΟΣ 286—288

ΔΕΚΕΜΒΡΙΟΣ 1925

—ΦΕΒΡΟΥΑΡΙΟΣ 1926

ΣΥΝΑΡΟΜΗ

ΕΤΗΣΙΑ ΑΡ. 20.

ΕΣΩΤΕΡΙΚΟΥ . 40.

ΤΟ ΤΕΥΧΟΣ ΑΡ. 5.

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

Νικόλαος Γύζης Διίλεξις. Δ. Ι. Καλο-
γεροπούλου.

Ἀντίλαλοι, ὑπὸ Ἀλιέως.

Οἱ ἀρχαῖοι χοροὶ ἐν Ἀμερικῇ.

Καλλιτεχνικαὶ ἐκδόσεις.

Συναυλίαι.

Παλιὰς Ἀμαρτίαι, ὑπὸ Ἀλ. Περδικί-
δου.

Σημειώσεις, ὑπὸ Δάφνιδος.

Γράμματα καὶ Τέχναι.

ΑΘΗΝΑΙ

ΟΔΟΣ ΧΑΡΙΛΑΟΥ ΤΡΙΚΟΥΠΗ 22^Α

Ο ΔΗΜΑΡΧΟΣ ΑΘΗΝΑΙΩΝ

Καλεί και αὐθις τοὺς ἰδιοκτῆτας ἵππων, φορβάδων, ἡμιόνων, σαγῶν, τετρατρόχων καὶ διτρώχων κάρρων, ὡς καὶ τοὺς κατόχους αὐτοκινήτων καὶ αὐτοκινήτων ποδηλάτων, ἵνα προσέλθωσι τὸ ταχύτερον μέχρι τῆς 10ης τρέχοντος ἐν τῷ Δημαρχιακῷ καταστήματι (Γραφεῖον Στρατολογίας) 12—1 π. μ. καθ' ἑκάστην καὶ δηλώσωσι ταῦτα πρὸς σύνταξιν τῶν καταλόγων ἀπογραφῆς, ἄλλως θὰ ὑποστοῦν τὰς συνετείας τοῦ Νόμου.

Ἐν Ἀθήναις τῇ 4 Μαρτίου 1926.

Ὁ Δήμαρχος
Σπ. Πάτσας.

ΔΗΜΟΠΡΑΣ. ΔΗΜΟΥ ΑΘΗΝΑΙΩΝ

Ὁ Δήμαρχος Ἀθηναίων δηλοποιεῖ ὅτι κατόπιν ἐλάσσονος προσφοράς, ἐπαναλαμβάνεται τὸ προσεχὲς Σάββατον, 6 Μαρτίου καὶ ὥραν 12 π. μ. ἡ δημοπρασία διὰ τὴν προμήθειαν 5000 δοχείων βενζίνης ἐν τῷ Δημαρχιακῷ καταστήματι καὶ ἐνώπιον τῆς Δημαρχιακῆς Ἐπιτροπῆς.

Ἐν Ἀθήναις τῇ 2 Μαρτίου 1926.

Ὁ Δήμαρχος
Σπ. Πάτσας.

Ὁ Δήμαρχος Ἀθηναίων διακηρύττει, ὅτι τὴν 11ην Μαρτίου ἔ. ἡμέραν Πέμπτην καὶ ὥραν 11—12 π. μ. ἐκτίθεται εἰς πλειοδοτικὴν δημοπρασίαν ἐν τῷ Δημαρχιακῷ καταστήματι (Γραφεῖον κ. Δημάρχου) ἐνώπιον τῆς Δημαρχικῆς Ἐπιτροπῆς ἡ ἐνοικίασις τοῦ δημοτικοῦ φόρου ἰχθύων καὶ ὀστράκων διὰ τὸ οικονομικὸν ἔτος 1926—1927. Μετ' αὐτὴν προσφορὰν δρ. 379,650.

Οἱ ὅροι τῆς διακηρύξεως εἰσὶ κατατεθειμένοι παρὰ τῷ γραφεῖῳ Ἐμμέσων Φόρων. Ἡ ἐγκρισὶς ἀπόκειται τῷ Δημοτικῷ Συμβουλῷ.

Ἐν Ἀθήναις τῇ 1 Μαρτίου 1926.

Ὁ Δήμαρχος
Σπ. Πάτσας.

Ὁ Δήμαρχος Ἀθηναίων διακηρύττει, ὅτι ἐνεργηθῶσιν ἐν τῷ Δημοτικῷ Καταστήματι (Γραφεῖον Δημάρχου) καὶ κατόπι πλειοδοτικαὶ δημοπρασίαι:

1) Τὴν 16ην Μαρτίου ἡ ἐνοικίασις τῶν δικαιωμάτων τῆς Λαχαναγορᾶς, διὰ τὸ οικονομικὸν ἔτος 1926—1927, μετ' ἐλάχιστον ὄριον προσφοράς δρ. 807,000.

2) Τὴν 16ην Μαρτίου, ἡ ἐνοικίασις τῶν Σναθμικῶν καὶ Μετρικῶν δικαιωμάτων τοῦ Δήμου διὰ τὸ οικονομικὸν ἔτος 1926—1927, μετ' ἐλάχιστον ὄριον προσφοράς δρ. 600,000.

3) Τὴν 23ην Μαρτίου ἡ ἐνοικίασις τοῦ τέλους ἐκμεταλλεύσεως τῶν πεζοδρομίων καὶ τοῦ ἐσωτερικοῦ χώρου τῶν πλατειῶν διὰ τὸ οικονομικὸν ἔτος 1926—1927 μετ' ἐλάχιστον ὄριον προσφοράς δρ. 490,000.

4) Τὴν 23ην Μαρτίου, ἡ ἐνοικίασις τοῦ τέλους καθαριότητος καὶ συντηρήσεως τῶν διὰ τὸ οικονομικὸν ἔτος 1926—1927 μετ' ἐλάχιστον ὄριον προσφοράς δρ. 720,000.

5) Τὴν 28ην Μαρτίου ἡ ἐνοικίασις τῶν ποτιστικῶν ὑδάτων ἐν θέσει Χαμοστέρνας, διὰ τὸν οικονομικὸν περίοδον 1926—1929 μετ' ἐλάχιστον ὄριον προσφοράς δρ. 2500 ἑτησίως δι' ἑκάστην τρίωρον.

Ὁ Δήμαρχος
Σπ. Πάτσας.

ΚΙΝΗΜΑΤΟΓΡΑΦΟΙ

'ΙΝΤΕΛ.,

Ὁδὸς Πανεπιστημίου

Ταινία νεώταται.

— 2000 θέσεις. — 80 θεωρεῖα.

* Ἀνεσίς. — Ἀερισμός. — Θέρμανσις.

* Ὁρχήστρα Βιεννέ, κη.

'ΜΟΝΤΙΑΛ.,

Ὁδὸς Προαστείου

* Ἔργα μεγάλου ἐνδιαφέροντος

* Ἐκλεκταὶ πρωταγωνίστριαι.

'ΟΛΥΜΠΙΑ,

Ὁδὸς Ἀκαδημίας

Ταινία Παραμάουντ.

* Ἡθοποιοὶ διάσημοι

ΕΘΝΙΚΗ ΤΡΑΠΕΖΑ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ

Ἰδρυθεῖσα τῷ 1841.

Μετοχικὸν κεφάλαιον δρ. 20,000,000

* Ἀποθεματικὸν » 175,000,000

Καταθέσεις » 2,400,000,000

* Ἐκδοσις τραπεζικῶν γραμματίων. — Προεξόφλησις. — Δάνεια ἐνυπόθηκα — Δάνεια πρὸς νομικὰ πρόσωπα καὶ γεωγγοὺς. — Ἀγορὰ καὶ πώλησις συναλλάγματος. — Πιστωτικαὶ ἐπιστολαί. — Καταθέσεις ἐν ὄψει καὶ εἰς ἀνοικτοὺς ἰσμοὺς. — Καταθέσεις ἐντοκοῦ. — Ταμειοὺς τίτλων πρὸς φύλαξιν.

ΛΑΪΚΗ ΤΡΑΠΕΖΑ

ΑΝΩΝΥΜΟΣ ΕΤΑΙΡΕΙΑ

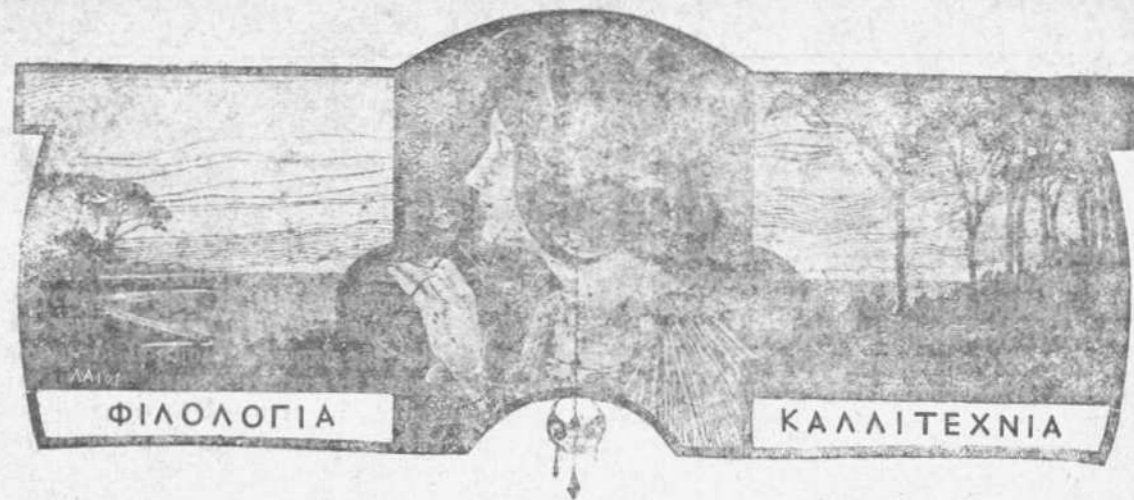
ΤΑΜΙΕΥΤΗΡΙΟΝ

Μέχρι δραχμῶν 75.000

ἀπηλλαγμένον παντὸς φόρου

ΚΑΤΑΘΕΣΕΙΣ

ἐν ὄψει ὑπὸ τοὺς καλλιτέρευς ὄρους

ΝΙΚΟΛΑΟΣ ΓΥΖΗΣ

Διάλεξις γενομένη ἐν τῷ συλλόγῳ «Παρνασσῶ» τῇ 22 Δεκεμβρίου 1925 ἐπὶ τῇ εἰκοστῇ πέμπτῃ ἐπιτείῳ τοῦ θανάτου του, ὑπὸ Δ. Γ. Καλογεροπούλου, διευθυντοῦ τῆς «Πανακοθήκης».

Ἦτο εὐτυχὴς ἡ πρωτοβουλία τοῦ καλλιτεχνικοῦ τμήματος τοῦ «Παρνασσῶ» ὅπως ὀργάνωσι σειράν διαλέξεων διὰ τὸ ἔργον τῶν ἐπιφανεστέρων Ἑλλήνων καλλιτεχνῶν, ἐπικαίρως δὲ γίνεται ἑναρξίς αὐτῶν κατὰ τὴν σημερινὴν ἡμέραν, καθ' ἣν συμπληροῦται ἀκριβῶς εικοσιπενταετία ἀπὸ τοῦ θανάτου τοῦ Νικολάου Γύζη, τοῦ κορυφαίου τῶν Ἑλλήνων ζωγράφων. Ἡ ἀποπνεύσις συγκέντρωσις ἄς θεωρηθῇ μᾶλλον ὡς καλλιτεχνικὸν μνημόσυνον καὶ ἡ ὁμιλία αὐτῇ ὡς μία εὐλαβὴς ἀνάστασις τῆς ψυχῆς.

Διὰ τῶν διαλέξεων ἄς ἐγκαινιάζῃ ὁ Σύλλογος «Παρνασσῶς» γίνεται ἡ ἀπαρχὴ πνευματικῆς ἀναβιώσεως τῶν πρωτοεργατῶν τῆς ἀναγεννήσεως τῶν Εἰκαστικῶν τεχνῶν ἐν Ἑλλάδι. Ἄτυχῶς οἱ Ἕλληνας καλλιτέχναι, οἱ θεμελιώσαντες τὴν νεοελλ. τέχνην κατὰ τὴν λήξαν ἑκατονταετίαν παραμένοντες εἰσέτι ἄγνωστοι εἰς τοὺς μὴ εἰδικῶς ἀσχολουμένους εἰς τὰς καλὰς τέχνας. Ἄλλ' οὕτοι εἶνε ἐλάχιστοι. Ἡ Ἑλλὰς καὶ ὡς Κράτος καὶ ὡς Κοινωνία ἠγγύησι τοὺς καλλιτέχναις τῆς, οἱ ὅποιοι καίτοι ἀνεδείχθησαν κράτιστοι τοῦ χρωστήρος καὶ τῆς σμίλης χειρισταί, διήλθον ἡμέρας πικρᾶς ἀπογοητεύσεως, δυσπραγίας οικονομικῆς. Ἐν τούτοις ἐνεκαρτέρησαν, πιστοὶ λειτουργοὶ εἰς τὸν ναὸν τῆς Τέχνης. Ἄλλαχού, οἱ καλλιτέχναι ἀπολαμβάνουν ἐξαιρετικῶν τιμῶν, πλουτίζουν, ἀνδριάντες πρὸς τιμὴν τῶν ἀνιδρύνονται. Ἐδῶ ὁ Ἀντράς, ὁ διδάσκαλος ὄλων σχεδὸν τῶν παλαιότερων καλλιτεχνῶν μας, διὰ τὴν νοσηλευθῆναι παρ᾽ ἐστὴ ἀνάγκη νὰ ἐκπονηθῶν ἔργα του, ὁ Βολωνάκης ὁ πατὴρ τῆς θαλασσογραφίας παρ' ἡμῖν ἐνηδυνετο παρακολουθούτων πέντε ἀνθρώπων, ὁ Λαζα-

ρος Φυτάλης ἐξέπνευσεν εἰς τὸ Πτωχοκομεῖον, ὁ Φιλιππότης, ὁ Λεμπέσης, ὁ Βιτάσης, ὁ Χατζῆς ἀπέθνησκον χωρὶς νὰ γίνῃ μνεῖα κἄν τοῦ θανάτου των.

Καιρὸς νὰ ἀναστηλωθῶσιν εἰς τὴν ἐθνικὴν ἐκτίμησιν οἱ εὐγενεῖς αὐτοὶ μύσται τῆς τέχνης. Καιρὸς νὰ γνωρίσωμεν τὸν βίον των καὶ τὰ ἔργα των διὰ νὰ τοὺς ἐκτιμήσωμεν καὶ νὰ τοὺς ἀγαπήσωμεν. Ὅσοι ἐξ αὐτῶν ἔζησαν ἐν τῇ ἐξῆνι ὅπως ὁ Γύζης καὶ ὁ Ἰακωβίδης ἐν Μονάχῳ, ὁ Ράλλης καὶ ὁ Σῶχος ἐν Παρισίοις—διὰ νὰ περιορισθῶ εἰς τοὺς κυριωτέρους—κατέλαβον ἐπιφανῆ θέσιν μεταξὺ τῶν ἐκεῖ καλλιτεχνικῶν κύκλων. Ὅσοι ἔζησαν ἐδῶ, διήγαγον ἐν ἀφανείᾳ. Ὁ «Παρνασσῶς» ὅστις ἄλλοτε διὰ τοὺς ποιητὰς καὶ διηγηματογράφους ἐτέλεσεν εὐλαβῆ μνημόσυνα διὰ σειράς διαλέξεων, ἦτο ὁ ἐνδεδειγμένος νὰ δώσῃ καὶ τὰς φυσιογνωμίας τῶν καλλιτεχνῶν, οἵτινες ἀποτελοῦν μετὰ τῶν συγγραφέων τὸν ἕτερον χαρακτηριστικὸν παράγοντα τῆς πνευματικῆς τοῦ ἔθνους ὑποστάσεως.

Ὁ Νικόλαος Γύζης εἶδε τὸ φῶς εἰς ἕν χωρίον τῆς Τήνου, τῆς μικρᾶς νήσου ἧς ἔχει τὸ πρόνομον νὰ γεννᾷ καλλιτέχναις. Τῆνιστ ἦσαν καὶ ἡ πλειὰς τῶν γλυπτῶν, οἱ ἀδελφοὶ Φυτάλαι, ὁ Φιλιππότης, ὁ Βιτάλης, ὁ Σῶχος, ὁ Χαλεπᾶς, λεγεῶν δὲ ὀλόκληρος μαρμαρογλυπτῶν καὶ ἐφαρμοστῶν ἀρχιτεκτονικῶν σχεδίων. Ὁ Γύζης ἐγεννήθη τῷ 1845, παιδίον δὲ ἦλθεν εἰς Ἀθήνας μετὰ τοῦ πατρὸς του ὅστις προώριζε τὸν υἱὸν του νὰ συνεχίσῃ τὸ ἰδικὸν του ἐπάγγελμα, τοῦ ξυλουργοῦ. Ἦτο ὁ Νικόλαος Γύζης πενταετῆς ὅτε ἀντέγραψε χωρὶς κανεῖς νὰ τοῦ δείξῃ μίαν λιθογραφίαν εἰκονίζουσαν ἀγωνιστὴν τοῦ 21, τὸσον ἐπιτυχῶς, ὥστε νὰ προκαλέσῃ τὴν ἐκπληξιν διὰ τὴν ἀκριβῆ ἀντιγραφὴν. Ἦτο ἡ πρώτη ἐκδήλωσις τὰς καλλιτεχνικῆς του ἰδιοφυΐας.

Παρά τὰς ἀντιρρήσεις τοῦ πατρὸς του, ὁ Νικόλαος Γύζης ἐξήγησε νὰ ἐγγραφῆ εἰς τὸ Πολυτεχνεῖον. Ἀλλὰ ἡ εἰς αὐτὸ φοιτήσις ἐπετρέπετο κατὰ τὸ 12ον ἔτος τῆς ἡλικίας. Ὁ Γύζης ἦτο 8. Προσέθηκε, ἀντιθέτως πρὸς ὅ,τι συνήθως γίνεται, τὰ ἔτη τὰ ὅλοια τοῦ ἔλειπαν καὶ κατώρθωσε οὕτω νὰ φοιτήσῃ. Εἰς ὅλας τὰς τάξεις ἠρίστευε κατὰ τοὺς διαγωνισμούς. Μετὰ τὴν ἀποπεράτωσιν τῶν σπουδῶν του ἕνα πόθον εἶχε. Νὰ μεταβῆ εἰς Εὐρώπην πρὸς τελειοποίησιν. Εἰς τὴν πραγματοποίησιν τοῦ πόθου τούτου εἶχε ὑποστηρικτὴν τὸν συμπολίτην του Νάζον, ὅστις ἐνήργησεν διὰ νὰ σταλῆ ὁ Γύζης ὡς ὑπότροφος. Ἐπὶ τριετιανόλοκληρον παρενετίθεντο ἐμπόδια, καὶ ἐπὶ τέλους τῷ 1865 ὁ Γύζης ἀνεχώρησεν, ὡς ὑπότροφος τοῦ ἐν Τήνῳ ἱεροῦ ἰδρύματος τοῦ ναοῦ τῆς Εὐαγγελιστρίας.

Ὁ Γύζης ἀφοῦ ἐπεσκέφθη τὴν Ἰταλίαν μετέβη εἰς Μόναχον κατὰ σύστασιν τοῦ σπουδάζοντος ἐκεῖ συμπατριώτου του Δύτρα. Εὐρέθη αἴφνης εἰς ἐν περιβάλλον κατ' ἐξοχὴν καλλιτεχνικόν. Οἱ ὀφθαλμοὶ του δὲν ἀπέκαμον νὰ βλέπουν, τὸ πνεῦμα του νὰ ὀνειροπολῆ, ἡ ψυχὴ του νὰ πετᾷ Ἐμαθῆτευσεν εἰς τὴν σχολὴν τοῦ Πιλῶτι, ὅστις ὅμως δὲν ἐπέδρασεν πολὺ ἐπ' αὐτοῦ. Εἰς τὸν Γύζην ὑπέρχε μία ἔμφυτος ἀντίληψις τοῦ καλοῦ. Ἡ Ἀκαδημαϊκὴ σπουδὴ τὸν ἐβοήθησεν εἰς τὴν ἐκδήλωσιν αὐτῆς, χωρὶς νὰ ὑποδουλώσῃ τὸ πνεῦμα του, χωρὶς νὰ δεσμεύσῃ τὴν ἔμπνευσίν του. Ὁ Γύζης δὲν ἐμαμήθη οὕτε τὸν διδάσκαλόν του, οὕτε κανένα. Ἦτο καὶ ἔμεινε Γύζης, εἰργάζετο δὲ ἀδιαλείπτως. Ὁ πόθος αὐτὸς τῆς σπουδῆς τὸν διέκρινε καθ' ὅλον του τὸν βίον.

Ἀπὸ τοῦ 1860 ἀρχίζει ἡ γοργὴ ἐξέλιξις του εἰς καλλιτέχνην καὶ παρετηρήθη εἰς αὐτὸν τοῦτο τὸ ἐξαιρετικόν. Ὅτι ἐξετιμήθη τάχιστα ἡ ἀξία του, ὅτι τὸ καλλιτεχνικόν του στάδιον ἐφάνη ἀπὸ τὰς πρώτας ἐργασίας του ὅτι θάητο ἔνδοξον. Εἰς μίαν ἀνασκόπησιν ἧτις κατ' ἀνάγκην θὰ περιορισθῆ ἐντὸς τοῦ πλαισίου μιᾶς ὥρας δὲν θὰ εἶνε δυνατόν νὰ ἐρευνηθῆ ἐν ταῖς λεπτομερείαις τὸ μέγα, τὸ πολυποίκιλον, τὸ ἐμπνευσμένον ἔργον τοῦ Γύζη. Ὁ καλλίτερος τρόπος διὰ νὰ ὁμιλήσῃ τις περὶ αὐτοῦ εἶνε νὰ ἐμφανίσῃ τὰ ἔργα του. Κανεὶς δὲν ἤμπορῆ νὰ ὁμιλήσῃ περὶ Γύζη ἐκφραστικώτερον ἀπὸ τὰ ἴδια ἔργα του, τὰ ὅποια ὁμιλοῦν εὐγλώττως μέσος εἰς τὴν διάνοιάν μας καὶ εἰς τὴν ψυχὴν μας. Ἀλλ' αὐτὸ δυστυχῶς δὲν εἶνε ἐφικτόν. Θὰ περιορισθῶ εἰς τὴν περιγραφὴν τῶν κυριωτέρων ἔργων του εἰς ἃ ἐξεδηλώθη ἀδρότερον ἢ καλλιτεχνικὴ του ἰδιοφυΐα, μολοντόπιπασα περιγραφὴ θὰ εἶνε ὠχροτάτη ἀναπαραστάσις, ἀτελής καὶ ἀτεχνός.

Ὁ Γύζης ἠσχολήθη εἰς ὅλα σχεδὸν τὰ εἶδη τῆς τέχνης, ὅχι ἀπλῶς διὰ νὰ δοκιμάσῃ τὰς δυνάμεις του ἢ ἐξ ἰδιοτροπίας ἢ ἐκ περιεργίας, ἀλλὰ ἀπὸ μίαν ψυχικὴν διάθεσιν, ἡ ὁποία ἦτο εὐρυτάτη καὶ ὀρηκτικὴ. Καὶ εἰς τὴν ρωπογραφίαν μὲ τὴν ὁποίαν ἤρχισε καὶ εἰς τὴν προσωπογραφίαν καὶ εἰς τὴν νεκρὰν φύσιν καὶ εἰς τὴν ἠθογραφίαν καὶ εἰς τὴν διακοσμητικὴν καὶ

εἰς τὴν ἀλληγορίαν ἔχει νὰ ἐπιδείξῃ ὑπεροχὰ ἔργα. Οὐδενὸς εἶδους ἠμέλησε, ἀλλὰ καὶ εἰς οὐδὲν ὑπελήφθη.

Εἰς ὅλα τὰ ἔργα του, καὶ τὰ ρεαλιστικὰ ἀκόμη, ὑπάρχει μία εὐγένεια, μία ἐκδήλωσις τοῦ Καλοῦ ἐν τῇ ἐννοίᾳ τὴν ὁποίαν καθιέρωσαν οἱ ἀρχαῖοι ἡμῶν πρόγονοι.

Εἰς τὰ πρώτα ἔργα του ἔδειξε πόσον ἡ σπουδὴ του ἦτο εὐσεινήδητος. Ἡ πρώτη ρωπογραφία του ὁ «Ἔρως καὶ ἡ καλλιτέχνης» πρὸς τὰς ἐρωτοτροπίας τῆς ὁποίας ἀναισθητεῖ ὁ μικρὸς Θεὸς φανερώσει ἐν πνεῦμα χάριεν, εἰς μερικὰ δὲ μικρὰ σκίτσα του ἀποτυπώνει λαϊκὰς σκηνὰς μὲ εὐθύμον πνεῦμα. Ὁ πρώτος μέγας συνθετικὸς πίναξ εἶνε ὁ παραστάων τὸν Ἰωσήφ ἐν τῇ φυλακῇ ἐξηγουῦντα τὰ ὄνειρα τοῦ οἰνοχόου καὶ τοῦ ἀρχιαιτοποιοῦ τοῦ Φαραῶ. Τὸ θέμα εἶχε δοθῆ εἰς διαγωνισμὸν ἢ βράβειον οἷς του δὲ εἶχεν ὡς συνέπειαν τὴν εἰσοδὸν του εἰς μαθητοῦ εἰς τὴν Ἀκαδημίαν τῶν Καλῶν Τεχνῶν. Τὸ ἔργον αὐτὸ ἐδώρησαν ἀργότερα εἰς ἔνδειξιν εὐγνωμοσύνης εἰς τὸ ἐν Τήνῳ ἱερὸν ἴδρυμα τοῦ ὁποίου τὴν αἴθουσαν κοσμεῖ. Εἰκονίζει κατόπιν τὴν σκηνὴν τῆς Ἰουδίθ καὶ τοῦ Ὀλοφέρνηου ἧτις καὶ ἐβραβεύθη, ὅταν δὲ ἐγένετο ἐκθεσις τῶν καλλιτέρων ἔργων τῆς Ἀκαδημίας δώδεκα ἐξελέγησαν εἰκόνες τῶν ἀρίστων μαθητῶν ἐν οἷς καὶ τοῦ Γύζη. Ἐν ἄλλῳ διαγωνισμῷ βραβεύονται αἱ Νικηφόροι εἰδήσεις τοῦ Γαλλογερμανικοῦ πολέμου, δι' ὧν εἰκόνισε εἰς ὑπερφυσικὸν μέγεθος τὴν Νίκην κρατοῦσαν διὰ τῶν χειρῶν δύο θριαμβευτικῶς στεφάνους καὶ ἐπὶ νεφῶν καθημένην. Τῷ 1871 ἐπεράτωσε τὰς σπουδὰς του καὶ μετὰ ἐν ἔτος ἦλθεν εἰς Ἀθήνας, διὰ νὰ ἐπανέλθῃ μετὰ διετίας εἰς Μόναχον.

Καὶ ἤδη ἀρχεταὶ ἡ ὠραιότερα ἄνθησις τῆς καλλ. τοῦ Γύζη ἐργασίας. Ἀφήνομεν ἤδη τὸν σπουδαστὴν, διὰ νὰ ἐξετάσωμεν τὸν δημιουργὸν καλλιτέχνην. Εἰς δύο μεγάλας κατηγορίας δυνάμεθα νὰ κατατάξωμεν τὰ ἔργα του. Εἰς τὰ ἠθογραφικὰ καὶ εἰς τὰ ἀλληγορικά. Εἶνε καὶ τὰ περιεσσότερα καὶ τὰ ἀριτώτερα. Τὰ ἠθογραφικὰ χρονολογικῶς προηγούνται, ἐνῶ τὰ ἀλληγορικά συμπύκνουν μὲ τὴν τελευταίαν περιόδον τῆς ἐργασίας του. Τὰ πρώτα ἐνεπνεύσθη ἀπὸ τὴν σύγχρονον Ἑλλ. ζωὴν, τὰ δεύτερα ἀπὸ τὴν ἀρχαίαν Ἑλλ. τέχνην. Εἰς τὰ πρώτα κυριαρχεῖ ἡ πιστὴ ἀποικόνισις σκηνῶν τοῦ ἐθνικοῦ βίου ἠθῶν καὶ ἐθίμων. Εἰς τὰ δεύτερα, ἐκδηλοῦται μία ἄνωτέρα ἀντίληψις, ἐν ἰδεῶδες.

Ὁ Γύζης ἤρχισε τὸ στάδιον του ἀπὸ τὰς ἐθνικὰς παραδόσεις, ἀπὸ τὴν Ἑλλ. οἰκογένειαν, ἀπὸ τὴν θρησκείαν τὴν πατροπαράδοτον. Ὅπως ἔχομεν ἐθνικὸς ποιητὰς, τὸν Σολωμόν, τὸν Βαλαωρίτην, τὸν Παράσχον, ἔχομεν καὶ ἐθνικὸς ζωγράφους. Καὶ τὸν τίτλον τοῦ ἐθνικοῦ ζωγράφου τὸν ἀπέκτησεν ἡ μάλλον τὸν κατέκτησεν ὁ Ν. Γύζης. Μακρὰ σειρά ἔργων, ἐκδηλώνει τὸ ἐθνικιστικὸν του πνεῦμα. Ἐνέκλειεν ἐν τῇ ψυχῇ του, μολοντότι ἔλειπε μακρὰν τῆς πατρίδος του, δύο χρώματα: τὸ λευκὸν καὶ τὸ

κυανοῦν. Τὰ χρώματα τῆς Ἑλλ. σημαίας. Συμβολίζουσι εἰς τὴν τέχνην τοῦ Γύζη τὴν ἀγνότητα καὶ τὸ πολυκύμαντον τῆς ἐμπνεύσεως, καὶ ἠνωμένα τὴν ἀγάπην πρὸς τὴν πατρίδα. Καὶ ἐνῶ ἔμεινε χάριν τῆς τέχνης ἐν Μόναχῳ, ἡ ψυχὴ του ἦτο πάντοτε εἰς τὴν Ἑλλάδα. Τρεῖς ἦλθεν εἰς τὰς Ἀθήνας διὰ νὰ ἀναλάβῃ νέας δυνάμεις, νὰ ἐμπνευσθῆ. Κατὰ τὰς ἐπισκέψεις του ἔκαμνε τὰ σχεδιαγραφήματα, τὰ ὅποια ἐπεξεργάζετο ἐπιστρέφων εἰς Μόναχον. Ἐδῶ ὅμως ἦτο πάντοτε ἡ πηγὴ, ἐξ ἧς ἦντλει τὰ θέματά του. Ἐδῶ κάποιον πνεῦμα τὸν ἐνέπνεεν, ἡ πότις μῆτηρ τὸν ἐγαλοῦει. Ὁ Γύζης ἀνεπαρέσθησε πιστῶς ἀλλὰ καὶ ποιητικῶς τὰς ἐθνικὰς καὶ θρησκευτικὰς παραστάσεις, τὰς λαϊκὰς μορφὰς μὲ μεγάλην ἐκφρασιν. Ὅπως τὸ πρῶτον του σοβαρὸν ἔργον ἔχει ὑπόθεσιν ἐκ τῆς Ἀγ. Γραφῆς εὐλημμένον, οὕτω καὶ τὸ πρῶτον ἔργον τῆς περιόδου ταύτης ἔχει ἀφετηρίαν τὴν θρησκείαν. Ἀπὸ τὴν γενέτειράν του ἠρῶσθη τρία χαρακτηριστικὰ θέματα: τὸ «Τάμμα», τοὺς «Ἀρραβῶνας τῶν παιδῶν» καὶ τὸ «Κρυφὸν σχολεῖο». Τὸ Τάμμα εἶνε μία σκηνὴ συνήθης κατὰ τὴν πατρίδα τῆς Τήνου, ὅτε γυμνόποδες γυναῖκες μεταβαίνουσι εἰς τὴν Χάριν τῆς πρὸς ἐκπλήρωσιν ὑποσχέσεως δόθεισης ἐν στιγμῇ κινδύνου ἢ διασώσεως ἐξ ἀσθενείας ψυχικῆς ἢ σωματικῆς. Εἰς τὸ Τάμμα μία κόρη ἀρρωστή — ἀσθενεῖ τὸ σῶμα, ἀλλὰ περισσότερον ἡ ψυχὴ — πηγαίνει ὑποβασταζομένη ἀπὸ τὴν μητέρα πρὸς τὸ εἰς τὴν κορυφὴν τοῦ βουνοῦ ἐκκλησίδιον τῆς Παναγίας. Αἱ φυσιονομίαι τῶν δύο γυναικῶν ἔχουσι τὴν ἀπλότητα ἀλλὰ καὶ τὴν μελαγχολίαν, τὸ κάλλος ἀλλὰ καὶ τὴν εὐγένειαν, τὰ ὅποια ἐξιδανικεῖ ἡ εὐλάβεια. Ὁ δρόμος εἶνε ἀνηφορικὸς, ἡ μῆτηρ ἀτενίζει πρὸς τὸ τέρμα ὅπου τὸ ἐξοκλήσῃ ἡ κόρη ἐξηντημένη σταματᾷ μὴ δυναμένη νὰ ἐξακολουθήσῃ τὸν δρόμον. Βαστᾷ κερί, λιβάνι καὶ μία χρυσὴ καρδιά — τὸ τάμμα. Τὴν πάλιν τῶν συναισθημάτων κατόρθωσεν ὁ καλλιτέχνης νὰ ἀρμονίσῃ πρὸς τὸ μεγαλοπρεπὲς καὶ ἐρημικὸν τοπίον τοῦ δυσπρόσιτου βουνοῦ. Ἡ ὅλη εἰκὼν ἀποπνέει μίαν μυστικοπάθειαν μίαν τραγικὴν ὠραιότητα. Εἶνε ἐν ποίημα, μία μουσικὴ συμφωνία.

Μετὰ τὸ Τάμμα, οἱ Ἀρραβῶνες τῶν παιδῶν. Μετὰ τὴν μελαγχολίαν, ἡ χαρὰ. Εἶνε παλαιὸν τὸ ἔθιμον τῆς ἀπὸ παιδικῆς ἡλικίας μνηστείας, ἰδίως εἰς τὰ χωρία. Ἐπὶ τῆς τραπέζης ὁ Ἐσταυρωμένος καὶ τὸ Εὐαγγέλιον. Ὁ ἱερεὺς περᾶ εἰς τὰ δάκτυλα τῶν μνηστευομένων παιδῶν τὸ δακτυλίδι τοῦ ἀρραβῶνος. Εἶνε χαρακτηριστικὴ ἀπὸ ψυχολογικῆς ἀπόψεως καὶ φυσικωτάτη ἡ στάσις τῶν δύο παιδῶν. Ἡ κόρη διατάζει νὰ δώσῃ τὴν χεῖρα ἔχει στάσιν σεμνήν, τὴν φυσικὴν εἰς τὸ φύλον τῆς αἰδημοσύνης, ὕψος ἐπιφυλακτικόν. Ἐνῶ τὸ ἀγόρι παρατρεῖ τὸ δακτυλίδι μὲ κάποιαν σοβαρότητα, ὡσὰν νὰ προσπαθῆ νὰ ἐμβαθύνῃ εἰς τὴν ἐννοιαν τῆς τελετῆς. Ἄνωθέν των, αἱ μητέρες τῶν ἐνθαρρύνουσι τὰ τέκνα των. Οἱ πατέρες σχολιάζουσι τὴν στάσιν τῶν παιδῶν. Εἰς συγγενῆς ὄρθος εἶναι

ἔτοιμος νὰ κρούσῃ τοὺς κεκλιμένους ἀπὸ τὴν ἀνοικτὴν θύραν αἱ γειτόνισσαι παρακαλουθοῦν τ' ἀρραβωνιάσματα.

Τὸ «Κρυφὸν σχολεῖο» συμπληροῖ τὸ τρίπτυχον τῶν πρώτων Ἑλληνικῶν ἠθογραφικῶν ἔργων. Μᾶς φέρει εἰς τοὺς χρόνους τῆς σκληρᾶς δουλείας. Ὁ πίναξ αὐτὸς δονεῖ τὴν ψυχὴν μας βαθύτατα. Εἰκονίζει τὴν ἐκπολιτιστικὴν δύναμιν τῶν Ἑλλήνων ἐναντι τῶν Τούρκων. Ἑλληνικὰ σχολεῖα δὲν ἐπιτρέπετο νὰ ὑπάρχουν ἐπὶ Τουρκοκρατίας. Καὶ τὰ παιδιά, μὲ τὴν πρόφασιν ὅτι πηγαίνουν εἰς τοὺς ἀγρούς, εἰσήχοντο κρυφὰ εἰς σπήλαια ἢ εἰς κελλιά μοναστηρίων καὶ ἐμάνθανον τὰ Ἑλληνικὰ γράμματα καὶ ἐδιδάσκοντο τὴν πρὸς τὸν Θεὸν πίστιν. Τὰ παιδιά φοβισμένα, παραπονεμένα ἀκούουσι τὸν σεβάσμιον ἱερέα νὰ τὰ διδάσκῃ. Ἐν ἐξ αὐτῶν προσπαθεῖ νὰ σημειώσῃ τοὺς σοφοὺς λόγους του. Τὰ ἄλλα παρακολουθοῦν μὲ ἐντεταμένην προσοχὴν. Τὴν εἰσοδὸν φρουρεῖ ἐν παλληκάρι ἔνοχον τὸ ὅποιον ὅμως καὶ αὐτὸ ἐπωφελεῖται τῆς εὐκαιρίας καίπα παρακολουθεῖ τὸ μάθημα, ἀλλ' ἔτοιμον ἵνα εἰδοποιήσῃ ἐν περιπτώσει ἐμφανίσεως Τούρκου. Ἀλλὰ συμβολίζει τὸ παλληκάρι αὐτὸ καὶ κάτι ἄλλο, ὅτι τὸ ὄπλον τὸ ὅποιον κρατεῖ μὲ κάποιαν ἀνυπομονησίαν ἐκδηλώνει συγχρόνως τὴν σκέψιν του ὅτι γλήγορα θὰ βροντήσῃ διὰ τὴν ἀπελευθέρωσιν τῆς Πατρίδος. Ἐν κινώτιον μὲ παλαιὰ βιβλία, μερικὰ φανάρια διὰ τὴν ἐπιστροφὴν εἰς τὸ χωρίον ὅταν θὰ ἐνύκτωνε, ἐν δέμα μὲ τροφίμα, ἐν σάγμα χρησιμεύον ὡς θρανίον, ἀποτελοῦν τὴν ἐπίπλωσιν τοῦ πενιχοῦ προχείρου αὐτοῦ διδάκτηρος. Ὁ πίναξ αὐτὸς ἀρμονικῶς συνδυάζει τὴν θρησκευτικὴν πίστιν καὶ τὸν πόθον πρὸς ἀπόσεισιν τοῦ ζυγοῦ τῆς δουλείας. Ἠτύχησα κατὰ τὸ παρελθὸν θέρος νὰ ἐπισκεφθῶ ἐν Τήνῳ τὴν ἡμίσειαν ὄραν ἀπέχουσαν καὶ ἐσχάτως ἀνακαινοθεῖσαν μονὴν τῆς Ἀγ. Τριάδος, κτισθεῖσαν πρὸ 200 ἐτῶν εἰς τὴν ὄχθην ἐνὸς χειμάρρου. Ὁνομάζετο κατὰ τοὺς πρὸ τῆς Ἐπαναστάσεως χρόνους τὸ «Κρυφὸν σχολεῖο», διότι ἐν τῇ μονῇ αὐτῇ ἐδιδάσκοντο κρυφῶς τὰ παιδιά τῶν Τηνίων ὑπὸ τῶν καλογήρων. Τὴν μονὴν αὐτὴν εἶχε προφανῶς ὑπ' ὄψει ὁ Γύζης φιλοτεχνῶν τὸν πίνακά του, εἰς ὃν ἔδωσε καὶ τὸ ὄνομα μὲ τὸ ὅποιον ἐκαλεῖτο ὑπὸ τοῦ λαοῦ ἡ μονή. Θὰ προτείνω ὅπως τὸ Ὑπουργεῖον τῆς Παιδείας ἐκτυπώσῃ τὸ «Κρυφὸν σχολεῖο» καὶ διατάξῃ ν' ἀναρτηθῆ εἰς ὅλα τὰ σχολεῖα τοῦ Κράτους ἵνα ἡ νέα γενεὰ ἀντὶ νὰ μανθάνῃ νὰ μαλλιαρίζῃ καὶ νὰ κομμουνίζῃ, νὰ διδάσκειται πῶς ἐμάνθανον εἰς τοὺς χρόνους ἐκείνους τῆς σκλαβιάς γράμματα τὰ παιδιά, τὴν πίστιν πρὸς τὸν Θεὸν τὴν ἀγάπην πρὸς τὴν πατρίδα καὶ πῶς ἀπὸ τὴν οὕτω διδασκομένην γενεάν προήλθεν ἡ Ἀνάστασις τοῦ Γένους.

Τὰ τρία αὐτὰ ἔργα εἶνε τὰ χαρακτηριστικώτερα τῆς ζωγραφικῆς ἀπεικονίσεως τῶν παραδόσεων. Ἀλλὰ καὶ ἄλλοι μικρότεροι ὅχι ὀλιγώτερου ἐνδιαφέροντος πίνακες δεικνύουσι τὴν ἀγάπην τοῦ Γύζη πρὸς τὰ θέματα τὰ ἠθογρα-

φικά. Εἶνε δὲ αὐτά: «Ἡ πρώτη ἔξομολόγησις» —εἰς ἱερεὺς ἔξομολογεῖ μίαν χωριανοπούσαν ἐνῶ ἡ μήτηρ κοιμένη ἀκούει τὴν ἀφελῆ ἐκμυστήρουν τῆς κόρης τῆς τοῦ «Παραμυθι» τῆς γαγίας», τὴν ὁποίαν ἔχουν τραγυρίσι τὰ ἐγγόνια, διὰ τὸ ἀκούσθαι ἕνα παραμυθι. Χειμῶν ἡ γαγιά μὲ τὴν ῥόκα τῆς κάθεται πλησίον εἰς τὸ ἀναγιά μὲ τὸ κρασί. Εἰς ἕν σκαμνί τὰ κάστανα, τὰ ὅποια θὰ ψηθῶν. Τὰ ἐγγόνια ἀκούουν μὲ ὄλην τὴν ἔντασιν τῆς περιεργείας. Μόνον τὸ μεγαλείτερον δεικνύει κάποιαν ἀδιαφορίαν φαίνεται ὅτι δὲν τὸ ἱκανοποιεῖ τὸ παραμυθι θὰ προτιμοῦσε ἴσως τὸ ἀκούσθαι πολεμικὰ κατορθώματα ἀπὸ τὸ στόμα τοῦ πάππου του. Κ' ἐδῶ παρατηρεῖ τις πόσον ψυχολογημένα εἶνε αἱ στάσεις, ποῖαν ἔκφρασιν καὶ ζωὴν ἔχουν τὰ πρόσωπα. Ἄλλος πίναξ τῆς αὐτῆς σειρᾶς, ἀργότερον ἐκτελεσθεῖς, εἶνε ὁ «Μικρὸς σοφός», ὅστις ἐτυχε τιμητικῆς μνείας εἰς τὴν ἐκθεσὶν τοῦ Μονάχου. Ἐμαθεν ὁ μικρὸς τῆς οἰκογενείας νὰ διαβάξῃ εἰς τὸ σχολεῖον καὶ τώρα κάμνει τὸν διδάσκαλον εἰς τοὺς μεγάλους. Εἰς τὸ πρόσωπον τοῦ πατρὸς διαφαίνεται ἡ ἐλπίς ὅτι ὁ βλαστὸς τῆς οἰκογενείας μὲ τὰς γνώσεις τὰς ὁποίας ἀπέκτησε θὰ ἀποβῇ εἰς τὸν πρωτεργατῶν τῆς Ἐλευθερίας. Καὶ εἶνε δι' αὐτὸ ὑπερήφανος. Ἡ μήτηρ ἡ ὁποία γνέθει καὶ τὸ κοράσιον τὸ ὁποῖον ἔρχεται νὰ ξεκουρασθῇ ἐκ τῆς ἐργασίας τῆς, ἀκούουν προσεκτικὰ τὸν μικρὸν σοφόν.

Εἰς τοὺς πίνακας τοὺς ἠθογραφικοὺς πρέπει νὰ περιληφθῇ καὶ εἰς πίναξ διὰ τὸν ὁποῖον ἐργασθῇ καὶ ἐκοπίασεν ὁ Γύζης ἐπὶ ἔτη ὀλόκληρα καὶ ὅστις ἠγοράσθη ἀπὸ τὴν «Νέαν Ἐθνικὴν Πινακοθήκην» τοῦ Μονάχου. Τὸ ἔργον αὐτὸ εἶναι αἱ «Ἑλληνικαὶ Ἀπόκρως». Ἡ οἰκογενεὶα ἔχει συγκεντρωθῆ εἰς τὴν τραπεζαίαν διὰ τὴν ἐορτάσῃ τὰς Ἀπόκρως. Εἰσηλθὼν θορυβῶδῶς μετημφισμένοι, ἐκ τῶν ὁποίων οἱ δύο πρῶτοι προσπαθοῦν νὰ πειράξουν καὶ φοβίσουν τὴν συντροφίαν. Ὁ εἰς ἑξ' αὐτῶν φέρει ἀντι μύτης ῥάμφος πτηνοῦ καὶ ὁ ἄλλος δεικνύει ἀπειλητικὰς διαθέσεις. Πρέπει εἰς τὸν πίνακα αὐτὸν διὰ νὰ κατανοήσωμεν τὴν τεχνικὴν του ἀξίαν νὰ προσέξωμεν εἰς τὰς δύο ομάδας τῶν καθημένων. Εἰς τὴν μίαν πλευρὰν εἰνε δύο ἀδελφαὶ ἀκουμβῶσαι τὴν κεφαλὴν ἢ μία ἐπὶ τῆς ἄλλης. Ἡ μία, νεόνυμφος, κουνεῖ τὸ μωρὸ τῆς, ἡ ἄλλη νομίζει ὅτι ἀναγνωρίζει εἰς τὸν ἕνα μετημφισμένον τὸν μνηστῆρα τῆς. Εἰς τὰ βλέμματα τῶν γυναικῶν αὐτῶν ὑπάρχει μία ἔκφρασις διαφόρου περιεργείας. Εἰς τὸ βλέμμα τῆς πρώτης γυναικὸς ἐνυπάρχει μία διασκεδαστικὴ ἀπλῶς διάθεσις· τὸ βλέμμα τῆς δευτέρας εἶναι μᾶλλον διερευνητικόν. Παραπλεύρως κάθεται εἰς γέρον ὅστις προσπαθεῖ νὰ κρύψῃ τὸ φοβισμένον κοριτσάκι. Εἰς τὴν ἀπέναντι ομάδα ὁ ἱερεὺς ἐκτείνων τὴν χεῖρα θέλει νὰ σώσῃ τὴν φιάλην ἀπὸ τὰς ἀρπακτικὰς διαθέσεις τῶν ἄνωθέν του μετημφισμένων. Πλησίον τοῦ ἱερέως κάθεται ἡ νεαρὰ οἰκοδέσποινα, ἡ ὁποία ἔχει στρέψει τὴν κε-

φαλὴν πρὸς τοὺς ἐπιδρομείς καὶ χαιδεύει συγχρόνως τὸ παιδί τῆς τὸ ὁποῖον ἔχει πέσει τραυμαμένον εἰς τὰ γόνατά τῆς. Βλέπει τις μίαν ἁρμονίαν εἰς τὸν πίνακα αὐτὸν. Ὅσα πρόσωπα εἶνε εἰς τὴν μίαν πλευρὰν, ἰσάριθμα εἶνε καὶ εἰς τὴν ἄλλην. Εἰς τὸ μέσον αὐτῶν, τὴν τιμητικὴν θέσιν οὐτως εἰπεῖν κατέχει ὁ οἰκοδεσπότης, ἕνας ἀφεντάνθρωπος ἔχων καθαρώς Ἀνατολίτικην στάσιν. Μὲ τὴν δεξιὰν κρατεῖ τὸ τσιγάρο του, ἐνῶ μὲ τὴν ἀριστερὰν ζητεῖ νὰ προστατεύσῃ ἕν κραυγάζον κοράσιον. Ἐννοεῖ τις πόσον δύσκολον ἦτο ὁ καλλιτέχνης εἰς ἕνα τόσο πολυπρόσωπον πίνακα νὰ δώσῃ τὴν προσήκουσαν ψυχολογικὴν ἔκφρασιν καὶ νὰ ὑπερικήσῃ τὰς δυσχερείας τοῦ φωτισμοῦ, ὅστις διακόπτεται ἀποτόμως ἀπὸ τὸ ἀνοιγμὰ τῆς θύρας καὶ πίπτει ἐπὶ ἀντιθέτως καθημένων προσώπων. Κάθε πρόσωπον ἐν τούτοις ἔχει καὶ ἴδιον συναίσθημα καὶ διάφορον στάσιν. Ὅλοι κυττάζουν τοὺς μετημφισμένους καὶ μολονότι ἡ ἐντύπωσις τῶν ἐκ τῆς αὐτῆς αἰτίας γεννᾶται, εἶνε διαφοροετικῆ. Ποῖαν χαριτωμένην ἔκφρασιν ἔχει τὸ πρόσωπον τῆς μνηστῆς, ποῖαν εὐγένειαν τῆς οἰκοδεσποίνης, τί θαυμάσιον ὕφος τοῦ οἰκοδεσπότη, ὅστις διασκεδάζει μὲ τὸ θέαμα κατὰ τὸν πλέον ἀνοικτόκαρδον τρόπον.

Ὁ Γύζης ζωγραφίζει πολλοὺς ἄλλους πίνακας. Πρὶν τὸν παρακολουθήσωμεν εἰς τὸ ἕτερον ἡμισυ τῆς καλλιτεχνικῆς του ἐργασίας, ἃς ἀνοίγῃ μία παρένθεσις ὅπως περιλάβῃ τὰ εἰς ἄλλα εἶδη τῆς ζωγραφικῆς φιλοτεχνηθέντα ἔργα, τὰ ὁποῖα δὲν ὑπολείπονται ὑπὸ ἔποψιν καλλιτεχνικῆς ἀξίας. Εἶνε ἡ Τιμωρία τοῦ Ὁρνιθοκλέπτου —μία σκηνή, ἣν εἶδε κατὰ τὴν εἰς Σμύρνην μετάβασίν του, εἶναι ὁ Ζωγράφος ὁ ἐπισκεπτόμενος τὴν Ἀνατολήν—πίναξ χαριέστατος, ὅστις κοσμεῖ τὴν Πινακοθήκην τῆς Δρέσδης. Ὁ ζωγράφος καλεῖ ὡς μοντέλον ἕν μικρὸν κοράσιον, τὸ ὁποῖον ὁμως δὲν θέλει νὰ παζάρῃ φοβούμενον τὰ εἰρωνικὰ σχόλια τῆς γειτονίας, τὰς κοινωνικὰς προλήψεις. Πολλοὶ περαστικοὶ ζητοῦν νὰ εἰσέλθουν διὰ νὰ ἰδοῦν τὸ περίεργον θέαμα καὶ τὸ ἀτίθασσον μοντέλον μὲ πείσμα στρέφει τὰ νῶτα πρὸς τὸν ζωγράφον. Ἄλλο ἔργον κάλλιστον εἶνε ἡ Χαριτωμένης, ἡ ὁποία ρίχνει τὰ χαρτιά διὰ νὰ μαντεύσῃ τὴν τύχην τῶν νεανίδων, ἀλλὰ συγχρόνως καὶ διὰ νὰ ἀποκαλύψῃ τὰ αἰσθηματικὰ μυστικά των. Καὶ ἀκολουθοῦν τὸ Σπίτι τοῦ δασοφύλακος, ἡ Ψυχομάνα, ὁ Πάππος καὶ ὁ ἔγγονος, ἡ Κοιμημένη, ἡ Ἐπιστροφή τῆς χήρας, ἡ Εὐσπλαγχνία, ὁ Πᾶν μὲ τὸν αὐλόν, ὁ Ἄσωτος υἱός, ἡ Ψυχὴ τοῦ καλλιτέχνου, ὁ Κένταυρος καὶ ὁ Ἐρως, τὸ Παιδί εἰς τὸ τηλέφωνον, ἡ Βακχικὴ πομπή.

Συγχρόνως ἀσχολεῖται εἰς τὴν νεκρὰν φύσιν, εἰς τὰ ἐπιτραπέζια, καὶ ἔχομεν ὑπερόχους πίνακας ἀνθέων ὅπως τὰ Τριαντάφυλλα καὶ αἱ Παπαροῦναι, καρπῶν ὀπωπῆς Μήλα καὶ τὰ Ρόδια, ζῶων, ὅπως ἡ Ἀγριοπάπια καὶ ἡ Μαθημένη κότα, ἣτις ἀνήκει εἰς τὴν Βασιλικὴν Πινακοθήκην τοῦ Μονάχου.

Ὁ Γύζης διεκρίθη καὶ ὡς προσωπογράφος. Αἱ προσωπογραφίαι τῶν γονέων του, τῆς συζύγου του, τῶν τέκνων του, τὸ Ναυτόπουλο, ὁ Ὀλυμπιονίκης, ὁ Καπνιστῆς εἶνε τεχνικώταται. Ἰδίως εἰς τὰς γεροντικὰς κεφαλὰς ἦτο ἀπαράμιλλος. Μολονότι ἠδύνατο νὰ χαρακτηρισθῶν αἱ κεφαλὰ αὐταὶ ὡς σπουδαί, εἶνε τόσο τεχνικαὶ ἀπὸ ἀπόψεως σχεδίου ὅστε νὰ καταλαμβάνουν θέσιν πλησίον τῶν δημιουργικῶν ἔργων του. Εἶνε μᾶλλον ψυχογραφία. Οἱ ἀνδρικοὶ τύποι εἶνε πλήρεις δυνάμεως, οἱ γυναικεῖοι πλήρεις θελήτρου. Οἱ παιδικοὶ ἔχουν μίαν σεμνὴν δειλίαν, μίαν ἀπλότητα. Οἱ γεροντικοὶ μίαν ἀγαθότητα καὶ μίαν μελαγχολίαν.

Καὶ ἦδη ὁ Γύζης βγαίνει εἰς τὴν τελειότεραν ἐξέλιξιν. Εἰς τὴν ἀλληγορίαν. Αἱ εἰκόνες τῆς τελευταίας καὶ ὀριμότερας περιόδου τῆς καλλιτεχνικῆς του δράσεως ἐμφανίζονται μὲ μίαν τελειότητα γραμμῶν, μὲ μίαν μαθηματικότητα, οὕτως εἰπεῖν καλαισθησίας, μὲ μίαν εὐρυτάτην φαντασίαν, μὲ μίαν ἀναβίωσιν ἀρχαίων προτύπων. Ἀδέσμευτος ἡ ψυχὴ του ἀτενίζει εἰς τὴν αὐλὸν ζωὴν. Βλέπει ὀπτασίας, σύμβολα, πνεύματα, φαντασμαγορίας. Ἐκφράζει τὸ ἀσύλληπτον, ὑλοποιεῖ τὴν ψυχὴν. Τὸ πρῶτον ἔργον τὸ ὁποῖον δεικνύει τὴν τάσιν τοῦ Γύζης διὰ τὴν ἀλληγορικὴν ἀναπαράστασιν εἶναι ὁ πίναξ «Ἡ τέχνη καὶ τὰ πνεύματά τῆς». Ἐφραντάσθη τὴν θεῖαν αὐτὴν δύναμιν, περιστοιχιζομένην ἀπὸ μορφᾶς ἰδεώδεις. Ἄνκαι τὴν ἐξωγράφησε εἰς τὴν ἀρχὴν τοῦ σταδίου του, δεικνύει πόσον ὁ Γύζης εἶχε πλουσίαν τὴν ἐμπνευσιν. Ἐξετελέσθη ὑπὸ τὴν ὄηγησιν τοῦ Πιλότι καὶ ἴσως φανῇ εἰς τινὰς ὡς ἔργον Ἰταλικῆς τεχνοτροπίας. Ὁ ἴδιος μάλιστα τὴν ἀποκαλεῖ «Βενετσιάνικη». Ἐν τούτοις, ὡς παρατηρεῖ ἕνος τεχνολόγους, ἡ μορφὴ τῆς Τέχνης εἶνε ὡς ἡ τῆς Νίκης, ἐμπνευσμένη ἀπὸ τὴν κλασικὴν ἐποχὴν.

Ὁ συμβολισμὸς του ἐκδηλοῦται εἰς σειράν διαφημηστικῶν πινακῶν, ἐν οἷς ἀναδεικνύεται μέγας διακοσμητικὸς ζωγράφος. Αἱ πρὸς διαφήμισιν φιλοτεχνηθεῖσαι εἰκόνες ἢ αἱ ἐμβληματικαὶ δὲν εἶναι πρόχειρα σχεδιάσματα, ἀλλὰ μελετημένα ἔργα. Ζωγραφίζει τὸ λάβαρον τοῦ Ἐθν. Πανεπιστημίου, διαφημίσεις ἐργοστασίων, μετὰλλια, προμετωπίδας περιοδικῶν καὶ ἐξώφυλλα, ἐμβλήματα σωματείων, προγράμματα πρὸς τοιχοδόλλησιν. Ὅλ' αὐτὰ τὰ ὁποῖα ἐκ πρώτης ὄψεως φαίνονται ἄνευ πολλῆς σημασίας, παρὰ τῷ Γύζῃ ἔσων μορφὴν μελετημένων ἔργων, εἶνε συνθέσεις. Διὰ τὴν καλλ. ἐκθεσὶν τοῦ Μονάχου σχεδιάζει τὴν Ἱστορίαν, ἣτις καταγράφει ἐν χρυσῇ βιβλῷ τὰ ὀνόματα τῶν ἐκλεκτῶν, ἐνῶ ἐκτείνεται κύλινδρος χάρτου, ἐφ' οὗ σημειώνει τὰς τύχας τῆς ἀνθρωπότητος. Προκηρύσσει διαγωνισμὸν Γερμανικὸς μουσικὸς οἶκος Ἴμπαχ καὶ μεταξὺ 176 διαγωνισθέντων βραβεύεται τὸ ἰδικόν του σχέδιον, παριστάνον τὴν Ἁρμονίαν, καθημένην ἐπὶ ἐδωλίον. Διὰ τῆς ἀριστερᾶς στηρίζει λύραν, ἐνῶ διὰ τῆς δεξιᾶς κρατεῖ ἀγαλμάτιον. Εἰς τὸ βάθος ἀρχαίκα τοιχογραφία. Διὰ τὸν Καλλ. Σύνδεσμον τοῦ Μονάχου εἰκονί-

ζει τὸ Πνεῦμα τῆς τέχνης. Κρατεῖ διὰ τῆς ἀριστερᾶς χειρὸς τὰ σύμβολα τῆς τέχνης, διὰ δὲ τῆς δεξιᾶς πυρσόν. Δι' ἐξώφυλλον ἑνὸς περιοδικοῦ συμβολίζει τὴν φήμην κρατοῦσαν σάλπιγγα μακρὰν καὶ γραφίδα. Ἀκούει τοὺς ἤχους πέντε συμφάτων, ἀντιπροσωπεύοντων τὰς πέντε ἡπείρους, ἐνῶ ἡ ἠλεκτρικὴ στήλη ἔχει σχῆμα ἄρπας. Αἱ μεγάλα πτέρυγες τῆς καταλήγουν εἰς ὀφθαλμὸν Ἀργου, πέριξ δὲ κείνται τὰ ἐμβλήματα τῶν Τεχνῶν καὶ Ἐπιστημῶν. Ἡ Ἑλλην. Κοινοῦ Μονάχου προσφέρει ψήφισμα εἰς τὸν Ἀντιβασιλέα τῆς Βαυαρίας καὶ ὁ Γύζης εἰκονίζει τὴν Εὐγνωμοσύνην, ὡς ἱερίαν ὑψώνουσαν ὑπεράνω φλογοβόλου τριπόδος ταινίαν καὶ κρατοῦσαν στέφανον δάφνης. Ὡς δίπλωμα Μηχανικῶν ζωγραφίζει τὴν θεωρίαν καὶ πρᾶξιν, σύνθεσιν κριθεῖσαν ὡς θαυμασίαν. Ἡ Θεωρία, —γυναικεῖα μορφή—ἀνατείνει τὴν κεφαλὴν σκεπτομένη, δίπλα τῆς ἡ Πρᾶξις —ἀνδρική μορφή—ἀλύγιστος καὶ ἀρρενωπὴ, ἐμφαίνουσα τὴν δύναμιν τῆς ἐφαρμογῆς. Διὰ τῆς δεξιᾶς χειρὸς μετρά μὲ τὸν διαβήτην, ἐνῶ ἡ ἀριστερὰ στηρίζει ἐπὶ τοῦ γόνατος τροχὸν καὶ σφῦραν. Ὅπισθεν τὸ πνεῦμα τῆς Ἐφευρέσεως. Μὲ πόσῃ εὐφύιαν συνδυάζει τὴν θεωρίαν καὶ πρᾶξιν, αἴτινες συνεργαζόμεναι δημιουργοῦν τὴν Πρόοδον.

Ἀκόμη ἐξοχώτερον εἶνε τὸ Δίπλωμα τῶν Ὀλυμπιακῶν ἀγώνων, τὸ ἀπονεμηθὲν εἰς τοὺς νικητὰς τοῦ 1896. Εἰκονίζεται ἡ Ἑλλὰς δαφνοστεφῆς καθημένη ἐπὶ ἐδράνου, εἰς τὸ ἐρεισίνωτον τοῦ ὁποῖου ἀναπαρίσταται ἡ ζωοφόρος τοῦ Παρθενῶνος. Πρὸ τῆς Ἑλλάδος προσέρχεται κρατοῦσα κλάδον ἐλαίας οἰνεὶ ἐμπνευσθεῖσα ἡ Ἄπτερος Νίκη, ὅπισθεν ὁ Χρόνος ὕμνον ἀνακρούει ἐπὶ λύρας. Ἡ Ἑλλὰς τὴν ἀριστερὰν χεῖρα ἐπακουμβᾷ ἐπὶ τῆς ἀρχαίκας μετόπης, ἣν κοσμεῖ ἡ γλαυκὴ, διὰ δὲ τῆς δεξιᾶς στηρίζει τὴν κεφαλὴν ὄνειροπολοῦσα τὰ κλέη τὰ προγονικά. Εἰς τὸ βάθος, ἡ Ἥως, προάγγελος τῆς Ἑλλῆν. ἀναβιώσεως. Ἡ στάσις τῆς Ἑλλάδος εἶνε πλαστικώτατη, τὸ βάδισμα τῆς Νίκης διστακτικόν, ἵνα μὴ διακόψῃ τὰ ὄνειροπολήματα τῆς ἐνῶ ὁ Φοῖνιξ τῆς Ἀναγεννήσεως ὑψοῦται πρὸς τὸν αἰθέρα. Διὰ τοῦ σχεδιασματος αὐτοῦ ὁ καλλιτέχνης φαντάζεται ὅτι ἡ μήτηρ τοῦ πολιτισμοῦ, ἡ Ἑλλὰς, ἀναλαμβάνει τὰ σκήπτρα τῆς σκέψεως, τῆς τέχνης, τῆς ἀκμῆς.

Καὶ ἀκολουθεῖ σειρά ἄλλων ἀλληγορικῶν ὡς μία λεπτοτάτη προσωποποίησις τῆς Ἀράχνης πλήρης μυστηριώδους θελήτρου κρατούσης τοὺς ἴστους ἕξ ὧν ἀποτελεῖται τὸ ἀραχνοῦφαντον πλέγμα. Μία ἄλλη προσωποποίησις τῆς Χαοῦς ἣτις μὲ ροδίνους πέπλους αἰωρεῖται ὑπεράνω ομάδος παιδίων, τὰ ὁποῖα παίζουσι σχηματίζοντα ἕνα κυκλικὸν χορὸν εἰς μίαν κοιλιάδα ἐν ὄρῳ ἀνοίξεως. Ὁ Γύζης συγχρόνως ἐμπνέεται ἐκ τοῦ ἑξαστίχου ἐπιγράμματος τοῦ Σολωμοῦ διὰ τὴν Καταστροφὴν τῶν Παρθῶν καὶ δημιουργεῖ ἐν ζωγραφικῶν ποίημα. Ὅτι ὁ ἔθνικὸς ποιητῆς ἐφραντάσθη, ὁ ἔθνικὸς ζωγράφος ἀνεπαρέστησε διὰ τῶν χρωμάτων. Ἡ Δόξα μόλις κατῆλθεν ἀπὸ τὰ ἔψη, εἶδε τὴν καταστροφὴν

και εις την μορφήν της αποτυπώνται η ιερά όργη κλιποις δαίμων εκδικήσεως την ταράσει. Η πολυπτυχος εσθής φαίνεται ως μία νεφέλη. Οί γυμνοί πόδες της πτωχών εις την ερημική γή ή κόμη είνε στεφανωμένη με τα όλίγα χορτάρια που είχαν απομείνει. Εις την άριστεράν χείρα κρατεί την δέλτον έφ' ης με την γραφίδα, την όποιαν κρατεί διά της δεξιάς, καταγράφει τα λαμπρά παλληκάρια που εθυσιάσθησαν εις τον βωμόν της πατρίδος. Την παραστατικήν αυτήν εικόνα είχε την ώραίαν εμπνευσιν ο υιός του Γύζη, συνεχίζων ως γλύπτης την πατρικήν καλλιτεχνικήν παραδόσιν, να την κάμη άγαλμα. Μετουσίωσε τα χρώματά της εις γήινον, και πρό ενός έτους εξέθεσε την Δόξαν των Ψαροών εις έν εργαστήριον των Αθηνών. Θα ήτο ετύχημα να στηθί εις Αθήνας τό ώραίον αυτό έργον του πατρός και υιού Γύζη.

Και ήδη ερχόμεθα εις τους μεγάλους και επιβλητικούς αλληγορικούς πίνακας. Και είνε αυτοί: Το Πνεύμα της θλίψεως, ή «Εαρινή συμφωνία», ο «Νέος Αιών», ή «Αποθέωσις της Βαυαρίας», ο «Ουράνιος Νυμφίος».

Υπό έποψιν δυνάμεως, όλίγα έργα του Γύζη έχουν την έκφρασιν, τον όποιον έχει τό Πνεύμα της θλίψεως. Η όδύνη πλανάται εις την ύπεροχον μορφήν, ήτις έχει ύποταχθί εις τό πεπρωμένον. Μία θλίψις υπεράνθρωπος κατοπτρίζεται εις τό πονεμένον πρόσωπον του. Διά της άριστεράς χειρός στηρίζει την κεφαλήν, διά δε της δεξιάς ψάνει τός χορδάς της λύρας. Αί πτέρυγες φαίνονται ως να τός έχη δεσμεύση μία τυφή δύναμις, μέσα εις τό στενόν περιβάλλον του κύκλου. Η κόμη είνε άτακτος, τό μέτωπον συννεφώδες, οί όφθαλμοί κουρασμένοι, τα χείλη συνεσφιγμένα εις μίαν πικράν σύσπασιν. Οστεώδεις οί δάκτυλοι προσπαθούν ν' αποσπάσιν από τός χορδάς ένα στόνον, ένα λυγμόν. Η εικών αυτή εμφανίζει όλην την τραγικήν μεγαλοπρέπειαν της ματαιότητος των εγκοσμίων. Αν τό «Πνεύμα της θλίψεως» είναι από τα δυνατότερα έργα του Γύζη υπό έποψιν έκφράσεως, αναμφιβόλως έν αντιθέσει από τα λεπτότερα είνε ή «Εαρινή συμφωνία. Ουράνιος και γή φαίνονται ως να εφάπτονται διά την δημιουργίαν μιάς νέας ζωής. Από του ύψους κατέρχονται πτερωτά μορφαί, παρθένοι όρχούνται, παιδικοί όμιλοι χοροπηδούν, μία όμίχλη τούς περιβάλλει σπυδόντας προς την γόνιμον γήν. Ακούονται άσματα, ένφ φλογερά χρώματα πλανώνται εις τό βάθος. Μία ρυθμική κίνησις, γραμμαί χαρίεσσαί χαρακτηρίζουν τό έργον αυτό, τό όποιον είνε γοητευτικόν. Όλα εις την εικόνα αυτόν τραγουδούν, πτερυγίζου, κυματίζουν χωρίς σχεδόν να εγγίζου την γήν. Ατυχώς ο ώραίότατος αυτός πίναξ σχεδόν κατεστράφη. Ηλλοιώθησαν τα χρώματα εκ των χρόνων και της υγρασίας, διότι ήτο ερριμένον εις έν υπόγειον. Η επισκευή του είνε αδύνατος πλέον.

Τό φθινόπωρον του 1899 ο Γύζης εικονίζει

τόν ανατέλλοντα Νέον αιώνα, τον όποιον δυστυχώς μόλις έπρόφθασε να χαίρειται. Αί Τέχνη και αί Έπιστήμαι, ή Αρμονία και ή Ειρήνη προχωρούν προς τό Μέλλον με λαμπάδας ανά χείρας. Είνε οί φορείς του Πολιτισμού. Προηγείται ή Ποίησις εμπνέουσα τός άλλας με τό άσμα της Αιωνιότητος. Η Ζωγραφική και ή Μουσική βαινουν παραπλεύρως, ακολουθούν δε ή Φιλοσοφία και ή Θρησκεία. Εις τό έργον αυτό συμβολίζεται ή νίκη του πνεύματος κατά της ύλης.

Τό έργον τό όποιον εθεωρήθη έν Γερμανία ως τό άριστον του Γύζη, τό όποιον τίθεται παράπλευρον των σημαντικώτερων έργων εις την ιστορίαν της τέχνης είναι ή «Αποθέωσις της Βαυαρίας». Τό έργον αυτό παρηγγέλθη υπό της Βαυαρικής Κυβερνήσεως τφ 1885 διά την αίθουσαν του Αυτοκρατορικού βιοτεχνικού Μουσείου της Νυρεμβέργης. Έκαμε μακρός προπαρασκευαστικός σπουδάς, εκατοντάδα σχεδιογραφημάτων. Συγκρινομένη προς την αποθέωσιν του Ομήρου την γραφείσαν υπό του Ίνγκρες, την αποθέωσιν του Βίκτωρος Ούγκώ του Puvé de Chavannes, την αποθέωσιν του Ναπολέοντος του Πруντόν ή αποθέωσις της Βαυαρίας του Γύζη εκρίθη άνωτέρα υπό έποψιν άρμονίας, χάριτος και προοπτικής.

Καίτοι είνε τοποθετημένη εις την όροφήν, δέν προσκρούει εις την όρασιν καμμία λεπτομέρεια. Σχέδιον και εκτέλεσις και χρώμα και μορφαί και κίνησις, όλα ισοσταθμούν.

Επί ροδοστεφούς αρχαϊκού άρματος, φέρεται όρθία ή Βαυαρία. Κρατεί εις την δεξιάν λήκυθον πλήρη έλαιου—σύμβολον γονιμότητος εις δε την άριστεράν κλάδον έλαιάς—σύμβολον ειρήνης. Τό άρμα σύρουν δύο λέοντες οί όποιοι είνε τα έμβλήματα του Β. οίκου της Βαυαρίας. Μικρός παίς επί νεφών φερόμενος ανεμίζει με χάριν τον πέπλον της Βαυαρίας, ένφ τρία άλλα πνεύματα είνε προσκεκολλημένα επί των γονάτων της. Τα ήνία των λεόντων κρατεί ο Έρως συμβολίζων την άγάπην του λαού προς τον βασιλεύοντα οίκον. Το Πνεύμα της Έπιστήμης υπό μορφήν παιδίου κρατεί άνημμένην δάδα, θωπεύει την χαιτήν του ενός λέοντος. Προπορεύεται ή Ποίησις τονίζουσα ύμνον, ως ενσάρκωσις δε του ύμνου άνωθεν της λύρας την όποιαν κρατεί πτερυγίζει εις κορυδαλός, ένφ ο μικρός συνοδός, τό πνεύμα της Ποίησεως προσπαθει να σταματήσει την πομπήν, συμβολίζων την εσχάν όπως ή Βαυαρία υπό την σκέπη της ειρήνης εθήμερεί πάντοτε. Επί της άριστεράς πλευράς των λεόντων, κρυπτομένη υπ' αυτών μέχρι της όσφύς βαδίζει ή Έπιστήμη, φωτίζουσα τον δρόμον της Βαυαρίας ένφ διά της άριστεράς χειρός κρατεί γραφίδα και περγαμηνήν. Τό άρμα ακολουθούν τό Έμπόριον, ή Βιομηχανία, ή Βιοτεχνία, έκάστη κρατούσα τα έμβλήματα ανά χείρας. Την πορείαν κλείει όπισθεν ή Τύχη έχουσα δεμένους τούς όφθαλμούς και φέρουσα επί των ώ-

μων τό Κέρας της Αμαλθείας, συμβολίζων τα δώρα της Εύτυχίας.

Τό όλον έργον δέν έχει τίποτε από τα έντυπωτικά τεχνάσματα εις τα έποια συνήθως καταφεύγουν οί διακοσμητικοί ζωγράφοι. Ηρεμοί αί μορφαί, πλήρεις μεγαλείου άλλα και με μίαν λανθάνουσαν ζωήν, ως να ερχεται από ύψηλότερους κόσμους. Τό έργον αυτό διά τό όποιον ειοργάσθη ο Γύζης επί 4 έτη συνενώνει μίαν άπλότητα και ένα ρυθμόν άπαραμίλλον. Η εμπνευσις, ή γραμμή και τό χρώμα, προσδίδουν εις τον πίνακα καθαρώς ελληνικόν χαρακτήρα. Νομίζει κανείς ότι δέν είνε ζωγραφικός πίναξ άλλ' αρχαϊκόν ανάγλυφον.

Όπως από την θρησκείαν ήρχισε τό στάδιον του ο Γύζης με τό όνειρον του Ίωσήφ, διά του «Ουράνιου νυμφίου» τεματίζει τό καλλιτεχνικόν του έργον. Οραματίζεται με την δύναμιν της ψυχής τον Νυμφίον της Έκκλησίας, όπως τον εμφανίζει τό ποιητικόν τροπάριον της Μεγάλης Έβδομάδος. Ατυχώς τον πίνακα αυτόν αφήκεν ήμιτελή έν σχεδίφ. Ο Ουράνιος νυμφίος τον εκάλεσεν εις την άθανασίαν.

Και ήδη ανασκοπούντες τό όλον έργον του Γύζη, δυνάμεθα να τό χαρακτηρίσωμεν ως έργον ευγενές, επιβλητικόν, εμπνευσμένον. Κανέν έργον του—και εις τούτο έγκείται ή ύπεροχή του—δέν είνε μέτριον. Υπάρχουν διαβαθμίσεις αξίας, άλλ' όλα έχουν την σφραγίδα της ατομικότητος, της εμπνεύσεως, της τέχνης επεξεργασίας, της Ελληνικότητος. Άλλοι εκ των τεχνοκρίτων εκριναν ένα πίνακα ως ύπεροχον, άλλοι άλλον, εις τρόπον ώστε τα περισσότερα έργα του να θεωρώνται ως ύπερτερα τό έν τού άλλον.

Ξένος πρό την δουλικήν μίμησιν, προς την εφήμερον συρμόν, προς τα καινά δαιμόνια, προς τός ανισορρόπους τεχνοτροπίας, ύπήρξεν αυτόφωτος τον εφώτισεν ή ψυχή του και εδημιούργη συνθέσεις, αί όποιαι εξεδήλωναν τό Όραϊον έν όλω του τφ θελήτηφ. Έβλεπε με τούς σωματικούς όφθαλμούς, άλλα και με τούς ψυχικούς.

Ο Γύζης αν κ' έζησεν εις ξενον περιβάλλον, σκυθρωπόν, φανερώσει εις τα έργα του ένα κόσμον θελκτικόν, φωτεινόν, πρό παντός Έλληνικόν. Και όταν αναπαριστά Έλλ. σκηνάς και ήθη και όταν ειοργάζεται κατά παραγγελίαν, και όταν απεικονίζει θέματα προσωρισμένα διά ξένας αντιλήψεις, ο Γύζης είνε Έλλην και μόνον Έλλην. Μας δίδει γραμμάς αρχαϊκού κάλλους, άγνης εμπνεύσεως, ήρέμου τεχνοτροπίας. Είναι και αρχαιοπρεπής και νεωτεριστής, ιδεαλιστής και θετικιστής. Λέν θέτει εις την τέχνην του στενά όρια άλλ' εις τός αντιθέτους πολλάκις φαινομενικώς ροπάς, ένυπάρχει τό ώραϊον, τό καλόν, ή άρμονία, ή ιδέα. Όπως όρθως παρατηρεί Γερμανός τεχνοκρίτης, πολλοί προσπαθούν διά των έργων των να διεμνησέουσιν ύψηλάς ιδέας, άλλα δέν τό κατορθώνουν όλοι' ο Γύζης έχει τό μέγα αυτό χάρισμα.

Θά επαναλάβω τον χαρακτηρισμόν περί Γύζη

όν άλλαχού διετύπωσα: ότι ο Γύζης ύπήρξε ζωγράφος δημιουργός. Ζωγράφος—ποιητής' ζωγράφος—μουσικός, ζωγράφος—φιλόσοφος, ζωγράφος—γλύπτης. Είναι δημιουργός, διότι είνε πρωτότυπος εις την σύλληψιν της ιδέας. Είνε ποιητής, διότι αναπαριστά σκηνάς και ιδέας με εμπνευσιν. Είνε μουσικός, διότι έχει άρμονίαν χρώματος και σχεδίου, μορφής και ιδέας. Φιλόσοφος, διότι διεμνησέει τό θέμα με μίαν βαθυτέραν έννοιαν. Γλύπτης, διότι δίδει πλαστικότητα εις τός στάσεις και τός κινήσεις. Εις τός πολλαπλάς εκδηλώσεις της γονιμου καλλ. παραγωγής του ένυπάρχει μία έξύψωσις πνεύμα αισθητικόν. Τίποτε τό εξεζητημένον, τό άσαφές, τό υπερβολικόν. Η φυσικότης, ή διαύγεια, ή αλήθεια: Ίδου που στηρίζεται ή εργασία του.

Όλα μελετημένα, ψυχολογημένα, ισορροπημένα.

Διά τον Γύζην ειοργήσαν πολλά υπό Γερμανών. Όλοι την εξαίρουσιν και τον θεωρούν ως ένα των μεγαλειώτερων ζωγράφων του λήξαντος αιώνος.

Ο διάσημος προσωπογράφος της Γερμανίας καθηγητής Λέμπιχ κρίνει τον Γύζην ως ένα των όλίγων όσοι ως διδάσκαλοι μετά καλλ. πάθους εδίδαξαν τός θεμελιώδεις αρχάς τός τέχνης έν άρμονία προς τα μεγάλα πρότυπα του παρελθόντος. Κατόρθωσε, λέγει, διά των λεπτοτάτων μέσων να παράγη βαθείαν συγκίνησιν.

Άλλος τεχνοκρίτης θαυμάζει εις τον Γύζην την εκλογήν των θεμάτων, την τεχνικωτάτην σύνθεσιν, τό δεξιότατον σχήμα, τός επιτυχείς αντιθέσεις. Ο Χάλμ γράφει: Ποία ποικιλία θεμάτων, ποίος πλούτος ιδεών, ποία προσπάθεια και μελέτη, ποίος χρωματισμός, ποία ποιήσις. Ο Γύζης είνε όλως αυτότελής, ανεξάρτητος καλφύσις. Ο δε Μονταντόν δίδει ένα ώραϊον χαρακτηρισμόν. Νομίζει τις, γράφει, βλέπω έργα του Γύζη ότι επέστρεψεν εκ του βάθους των αιώνων κάποιος σύγχρονος του Πραξιτέλους και προσπαθει να άρμονίση την παλαιάν εποχήν προς την σύγχρονον. Εις την τέχνην του Γύζη όλα είνε ποιητικά. Λεπτή στάθμισις, άποφυγή παντός όπερ ήδύνατο να καταπνίξη την ώραϊότητά των. Άλλοι καλλιτέχνη σκοπόν έχουν ν' αναπαριστούν την ζωήν της εποχής των. Ο Γύζης είχε εμβαθύνη εις την ύψηλότεραν ψυχικήν και πνευματικήν του άνθρώπου σύστασιν. Άλλά τό μεγαλείτερον εγκώμιον του Γύζη και την βαθυτέραν ψυχολογίαν ειοργασε ο διάσημος Έλβετός κριτικός και αισθητικός Ουίλιαμ Ρίττερ, όστις θεωρεί τον Γύζην ως ένα σταθμόν της τέχνης κατά τον Ιθ' αιώνα. Οκτώ είναι κατ' αυτόν αί μεγάλα κορυφαί της ζωγραφικής κατά τον λήξαντα αιώνα. Ο Ίνγκρες, ο Δελακρουά, ο Σασσεριώ, ο Puvé de Chavannes, ο Γουσταύος Μορρώ, ο Σεγαντινί, ο Μπαϊκλιν, ο Γύζης. Ο Ρίττερ κρίνων την Αποθέωσιν της Βαυαρίας γράφει: Η Νυρεμβέργη δύναται να καυχάται ότι κατέχει τον τελειότερον θησαυρόν Έλλ. τέχνης από της εποχής της άπαραμίλλου γλυπτικής,

της οποίας τα λείψανα διεσώθησαν μέχρις ημών. Αδύνατον να φαντασθῆ τις ζωγραφικὴν τόσον ὁμοίαν πρὸς τὴν γλυπτικὴν αὐτήν. Ὀλίγον χρειάζεται διὰ νὰ φαντασθῶμεν ὅτι τὰ ἔργα τοῦ Ἀπελλοῦ καὶ τοῦ Γύζη δὲν θὰ διακρίνοντο ἀπ' ἀλλήλων εἰμὴ ἐκ τῆς ὑπογραφῆς μόνον. Ὡς σχεδιαστὴς, κατὰ τὸν Ρίττερ δὲν ἔχει τὸν ὁμοίον του εἰς τοὺς νεωτέρους χρόνους. Ἐξεφράζετο διὰ τοῦ σχεδίου, ὅπως ἐκφράζεται τις διὰ τοῦ λόγου.

Ὁ Γύζης ἐδίδασκεν ἐπὶ ἔτη πολλὰ ὡς καθηγητῆς τῆς Ἀκαδημίας τῶν Καλῶν τεχνῶν ἐν Μονάχῳ, ἠσχολήθη δὲ εἰς καὶ τὴν γλυπτικὴν τὰ προπλάσματά του ἐκρίθησαν ὡς πολὺ ζωντανὰ μεγάλης δημιουργικῆς πνοῆς.

Τὸν Σεπτέμβριον τοῦ 1899 ἀσθενεῖ. Εἰργάζεται πλέον ἀτάκτως. Μετὰ ἐν ἔτος ἐπεδεινώθη ἡ ἀσθενεία του. Ἡ μόνη του παρηγορία ἦτο ἡ μουσικὴ, ὁ μόνος του πόθος νὰ τελειώσῃ τὰ ἡμιτελῆ ἔργα του. Ἡ εὐτυχία μιᾶς οἰκογενειακῆς γαλήνης, μιᾶς πνευματικῆς ἁρμονίας συνώδενσαν τὴν τελευταίαν ἀναλαμπὴν τῆς ζωῆς του. Ἐβλέπε προσεγγίζοντα τὸν θάνατον. Αὐτὸς ἀταραχος ἐξήτει ν' ἀντιπαλαίῃ πρὸς αὐτὸν διὰ τῆς τέχνης. Εἶπε εἰς τὴν ὑστερότοκον κόρην του νὰ τοῦ παῖξῃ τὴν ἐννάτην συμφωνίαν τοῦ Μπετόβεν ἐξήτησε καὶ τοῦ ἔφεραν ἐπὶ τῆς κλίνης τὸν «Νέον Αἰῶνα» του καὶ ἐν μέσῳ τῶν τριῶν αὐτῶν ψυχικῶν ἐκδηλώσεων—τῆς ζωγραφικῆς, τῆς μουσικῆς, τῆς οἰκογενειακῆς στοργῆς ἐξέπνευσεν. Αὐτὸς ὅστις ὑπῆρξε ποιητῆς καθ' ὅλην τὴν ζωὴν, δὲν ἦτο δυνατὸν ἢ ν' ἀποθάνῃ ὡς ποιητῆς.

Ὅσον παρέρχονται τὰ ἔτη ἐπὶ τοσοῦτον φαίνεται ἔτι μεγαλειτέρα ἡ ἀξία του. Ἦλθον καὶ παρῆλθον καλλιτέχναι καὶ ὄμοιως κατέχει καὶ σήμερον ἀκόμη τὰ σκήπτρα τῆς νεοελληνικῆς τέχνης. Εὐτυχῶς ἠρχίσασμεν καὶ ἐν Ἑλλάδι νὰ ἐννοοῦμεν πόσον μέγας ἦτο. Κατὰ τὸ παρελθὸν θέρος ἐγένοντο ἐν ἐπισήμῳ τελετῆν Τήνω ν' ἀποκαλυπτήρια τῆς προσωπογραφίας του γραφείσης ὑπὸ τοῦ διακεκριμένου καθηγητοῦ κ. Ροῦλου, εἰδικὸν δὲ Λεύκιμα περὶ τοῦ βίου καὶ τῶν ἔργων του, τὸ πληρέστερον τῶν μέχρι

τοῦδε ἐκδοθέντων, ἐκυκλοφόρησεν ἐσχάτως. Ἦτο καιρὸς ὁ Γύζης νὰ τιμηθῇ καὶ εἰς τὴν πατρίδα του, τὴν ὁποίαν τόσον ἠγάπησε. Καὶ ἦτο παρὰ τῷ Γύζι βαθὺ τὸ αἰσθημα τῆς φιλοπατρίας. Εἶπε εἰς κάποιον θαυμάζοντα τὰ ἔργα του. «Δὲν ἠμπορῶ νὰ ζωγραφίσω τὴν Ἑλλάδα τόσον ὡραίαν, ὅσον τὴν αἰσθάνομαι». Καὶ εἰς μίαν ἐπιστολὴν του πρὸς φίλον του εἰς Ἀθήνας γράφει: «Τὸ σχέδιον τὸ ὁποῖον πρὸ ἐτῶν ἔχω νὰ ἔλθω εἰς Ἀθήνας, νὰ ἐπανίδω τὴν πατρίδα μου, τὰ ἀδελφία μου, τοὺς φίλους μου νὰ ἰδῶ τὸν γραφικὸν ὁρίζοντα τῶν Ἀθηνῶν, Θεοῦ θέλοντος, πραγματοποιεῖται μετ' ὀλίγας ἡμέρας. Τὸ ὄνειρον αὐτὸ μού φέρει χαρὰν, γλυκύτητα. Χαιρεῖσατέ μου τὴν Ἀκρόπολιν, τὸν Λυκωβηττόν, ὄλα, βουνὰ καὶ θάλασσαν καὶ τὸν λαμπρὸν ἥλιον τῶν Ἀθηνῶν».

Καὶ ἔγραφε ὅταν ἠσθένησε, φλογιζόμενος ἀπὸ διαρκῆ πυρετόν, εἰς ἄλλον φίλον του Ἀθηναῖον. «Εἶπε εἰς τοὺς φίλους ὅτι εἶμαι ἀκόμη ὁ ἴδιος, ἐκεῖνος τὸν ὁποῖον ἤξευραν, ὅτι ἔχω νοσταλγίαν καὶ ὅτι εἶμαι βέβαιος ὅτι ἂν ἠμποροῦσα νὰ ἔλθω αὐτοῦ νὰ ὑπάγωμεν, ὅπως ἄλλοτε, εἰς ἐν ἀκρογιαλί, θὰ ἐγινόμενον ἐντὸς ὀλίγων ἡμερῶν ὑγιής».

Λυστυχῶς ὁ πόθος του δὲν ἐπραγματοποιήθη. Ὁ θάνατος ἐνίκησε. Ὁ Γύζης βλέπων νὰ σβύνη ἡ ὑπαρξίς του, ἀσφαλῶς θὰ ἠσθάνθη μίαν λύπην. Ὅχι διότι θὰ ἐλύετο ἀπὸ τοὺς ἐφημέρους γηίνους δεσμοὺς ἡ ζωὴ του, ἀφοῦ ἐκέρδιζε τὴν ἀθανασίαν, ἀλλὰ διότι θὰ ἔμενε καὶ νεκρὸς μακρὰν τῆς Ἑλλ. γῆς, τὴν ὁποίαν τόσον ἐνοσταίλαγε.

Ἐπὶ τῇ εὐκαιρίᾳ συμπληρώσεως ὀγδοηκονταετίας ἀπὸ τῆς γεννήσεώς του καὶ εἰκοσιπενταετίας ἀπὸ τοῦ θανάτου του νομίζω ὅτι θὰ ἦτο ἡ καλλιτέρα ἐκδήλωσις θανμασμοῦ καὶ θὰ ἐτελεῖτο τὸ ὡραιότερον μνημόσυρόν του ἐὰν εἰς τὴν πατρίδα του, τὴν ὁποίαν τόσον ἠγάπησε ὁ ξενιτεμένος καλλιτέχνης, μετεκομίζοντο τὰ ὅσα του. Εἰς τὴν γῆν τῆς Ἑλλάδος πρέπει νὰ ἀναπαύσῃν διὰ παντός. Ἐδῶ τὸ χῶμα θὰ εἶνε ἐλαφρότερον, ὁ ὕπνος του γλυκύτερος.

γάρ, Μπέρσον, Νολάκ, Ντονέ, Λαβεδάν καὶ Ζουλιάν 66, οἱ κ. κ. Ντουμικ καὶ Πουανκαρέ 65, οἱ κ. κ. Μπαρτοῦ, Μαρσέλ Πρεβὼ καὶ Ἐντωμιέ 63 ὁ κ. κ. Ρομπέρ 62, οἱ κ. κ. Σεβριγιάν, Μπετιέ καὶ Ἀνρί ντὲ Ρενιέ 61, ὁ ἀδελφὸς Μπερμόν 60, οἱ κ. κ. Ρενέ Μποιλέζε καὶ Ζὼρζ Λεκόντ 58 ὁ κ. κ. Γκογιώ 56, ὁ κ. κ. Ἀνρί Μπορντιέ 55 καὶ ὁ Βενιαμὴν τῆς Ἀκαδημίας Ρομπέρ ντὲ Φλέρ εἶναι 53 ἐτῶν.

Ἐκτὸς τῶν ἀνωτέρω 37 Ἀκαδημαϊκῶν ἐξελέγησαν τρεῖς νέοι Ἀκαδημαϊκοὶ ὁ μυθιστοριο-

γράφος Λουὶ Μπερτρὰν εἰς τὴν πλήρωσιν τῆς κενῆς ἔδρας τοῦ Μωρίς Μπαρρές, ὁ ἱστορικὸς δοῦξ ντὲ Λὰ Φόρς, εἰς πλήρωσιν τῆς κενῆς ἔδρας τοῦ κόμητος ντ' Ὁσσόνβιλ καὶ ὁ μέγας ποιητῆς Πῶλ Βαλερὺ, εἰς πλήρωσιν τῆς κενῆς ἔδρας τοῦ Ἀνατόλ Φράνς. Ὁ κ. Μπερτρὰν ἔλαβεν ἐπὶ 32 ψηφισάντων Ἀκαδημαϊκῶν 22 ψήφους, ὁ δοῦξ ντὲ Λὰ Φόρς 17 καὶ ὁ κ. Βαλερὺ 17. Οἱ τρεῖς νέοι ἀθάνατοι εἶνε ἐκ τῶν καλλιτέρων ζώντων συγγραφέων τῆς Γαλλίας. Ὁ κ. Μπερτρὰν εἶνε ὁ μυθιστοριογράφος τοῦ παρελθόντος, ὁ δοῦξ ντὲ Λὰ Φόρς εἶνε ὁ ἱστορικὸς τοῦ 17ου αἰῶνος καὶ ὁ κ. Πῶλ Βαλερὺ ὁ κορυφαῖος ἐκ τῶν συγχρόνων ποιητῶν.

ΑΠΑΝΘΙΣΜΑΤΑ

- Ἐπὶ ἐν χρονογράφημα :
- «Εἰς ἓνα ἀπὸ τὰ κοντὰ ἀριστουργήματα, μετὰ τὰ ὅποια...
- Ἐπὶ ἀθάνατος χρονογράφος ἐξέλαβε τὰ ἀριστουργήματα ὡς φουστάνια, καὶ τὰ μετῶ μετὰ ἑκατοστὰ τοῦ μέτρου.
- Ἐπὶ χρονογράφημα γνωστοῦ λογιῶ.
- «Ὁ πληθυσμὸς τῶν δύο Ἀμερικῶν.»
- Ἐπὶ κριτικὴν κυρίας.
- «Ὁ Καλομοίρης κρατεῖ στὰ χέρια του τὸν κεραυνὸν τῆς ἐμπνεύσεως.

ΟΙ ΑΡΧΑΙΟΙ ΧΟΡΟΙ ΕΝ ΑΜΕΡΙΚΗ

Εἰς τὴν Ἀμερικὴν ἐδόθησαν ἐπανειλημμένως παραστάσεις ἀρχαίων Ἑλλ. χορῶν, πρωτοστατεῖ δὲ εἰς τὴν κίνησιν αὐτήν ὁ Ἕλληνας χορευτῆς καὶ καλλιτέχνης κ. Βάσος Κανέλλος μετὰ τῆς συζύγου του Τανάγρας, Ἀμερικανίδος τὴν καταγωγὴν, ἀλλ' Ἑλληνίδος τὴν ψυχὴν.

Μετὰ τὴν δοθεῖσαν ἐν Σικάγῳ ἐπὶ διετίας μεγάλην ἐορτὴν τῆς Κλασσικῆς ἐποχῆς εἰς τὸ θέατρον τοῦ Μεγάλου Μελοδράματος, μετέβησαν εἰς Ἀγ. Φραγκίσκον τῆς Καλλιφορνίας. Ἐκεῖ ἴδρυσαν σχολὴν τοῦ Ἑλλ. χοροδράματος διαδίδοντες συγχρόνως τὰ Ἑλλ. ἰδεώδη εἰς διάφορα φιλολογικὰ καὶ καλλιτεχνικὰ Κέντρα ἐδίδασαν τὴν ὀρθητικὴν εἰς τριακοσίας μαθητριάς, κατήρτισαν δὲ ταυτοχρόνως καὶ δίσσον δι' ἀρχαίας παραστάσεις. Εἰς διάστημα τριῶν μηνῶν ἔδωσαν εἰς Ἀγ. Φραγκίσκον 10 παραστάσεις καὶ 15 διαλέξεις, μετ' ἐνθουσιασμοῦ δὲ ὁ Ἀμερικανικὸς τύπος ἐξήρξε τὸ ἔργον των. Τοῦτο ἔχει μεγάλην σημασίαν καθότι ἡ Τουρκικὴ καὶ ἡ Βουλγαρικὴ προπαγάνδα ἐν Ἀμερικῇ ἐργάζεται σατανικῶς ἐναντίον τῶν Ἑλλήνων.

Ἐπίσης τὸ ἴδιον πράττουσιν καὶ οἱ Ρωσσοβραῖοι καὶ οἱ Ἰταλοὶ καὶ ἄλλων ἐθνικοτήτων, οἵτινες ἐργάζονται δραστηρίως καὶ προσπαθοῦν

Ζητεῖται ἀλεξικέραυνον. Ἀπὸ νεκρολογίαν. «Ὁ θανὼν ὑπῆρξεν εἰς ἐκ τῶν κορυφαίων Αἰγυπτιωτῶν δικηγόρων.» Ἀπὸ βιβλιοκρισίαν ἐνὸς Πάνου Δαυλοῦ.

«Πρῶτη φορά συντυχαίνουμε τὸν ὡρεῖστικά(;) εὐγενικὸν πεσιμισμὸν. Μιὰ πολὺ ἐπιφανειακὴ προσπάθεια ἐπικοινωνίας. Ἐχουμε πολὺ πολὺ ἄρνη. Τὰ πρόσωπά τους μπαίνουν στὸ πρεβάζι τῆς ζωῆς. Τέτοια ὡραιολογικὰ φιλολογήματα ἴσως εἶναι ἓνας πασατέμπος.» Νομίζομεν ὅτι ὡραιολογικώτερος πασατέμπος στὸ πρεβάζι τῆς ζωῆς ἀπὸ τὸν Δαυλὸν δὲν ὑπάρχει. Μᾶς ἐφώτισε.

Ἀπὸ τὸ Σημειωματάριον τοῦ Φορτούνιο. «Εἰς τὰ ταραχώδη σπλάγγνα εἰστροικῶν ἡφαιστειῶν.»

Ἀπὸ περιγραφῆν. «Ὅπου ἔθαλεν ὁ πατσᾶς τῆς τυκτός!! Ἀπὸ χορευτικὴν περιγραφῆν. «Εἶναι ἓνα ζευγάρι κομψό, σουλιζέ καὶ συμπαθέστατο.» Ἀπὸ μίαν κριτικὴν δεσποινίδος Σέμνης. «Ὁ σύνδεσμος τῆς μουσικοπαθῆς αἰσθητικῆς καὶ τῆς ἐπιστημονικῆς ρατσιονολαστικῆς ἔχει γίνῃ πρὸ πολλοῦ.»

Κατόρθωμα ἀληθὲς ὁ μουσικοπαθῆς σύνδεσμος τῆς ρεσινολαδικῆς μετὰ τὴν ὁποίαν ἡ Σεμνὴ κριτικὴ γράφει διὰ τὴν Χρυσάντζα.

νὰ ἐκτοπίσουν τοὺς Ἕλληνας πανταχόθεν καὶ οἱ ὅποιοι παρουσιάζουν πολλάκις τοὺς Ἀρχαίους μας Ἑλληνικοὺς χοροὺς ὡς Ἐθνικοὺς Ρωσσοβραῖοι, τὴν δὲ Βυζαντινὴν μας μουσικὴν ὡς ἰδικὴν τῶν Σλαβικῶν(!) οἱ δὲ Ἰταλοὶ, ὡς Ἰταλικὴν!... Ἐνῶ ἡμεῖς οἱ Ἕλληνες ἀδιαφοροῦμεν πρὸς τὴν ἀρχαίαν ἡμῶν Τέχνην, ὅπου εἶναι ἐθνικὴ αὐτοκτονία καὶ συνάμα μίᾳ οικονομικῇ καταστροφῇ δι' ὅλας τὰς Ἑλληνικὰς ἐπιχειρήσεις ὅταν περιφρονώμεθα ὑπὸ τῶν Ἀμερικανῶν διανοουμένων καὶ τῶν ἄλλων ἐθνικοτήτων ὡς ἄτεχνοι καὶ ὀλισταί... Ὡσαύτως αἱ Ρωσσοβραῖκα καὶ Ἰταλικαὶ ὀργανώσεις ἔχουν ἐκμεταλλεῦθαι τοσοῦτον τὴν Ἀμερικανικὴν κοινωνίαν μετὰ τὰ ἐθνικὰ τους ψευτοἰδεώδη ὥστε νὰ καθίσταται πλέον δύσκολον διὰ τοὺς ἄτυχεῖς Ἕλληνας νὰ παρουσιάζουν τὴν Τέχνην των ἐλευθέρως εἰς τὰ μεγάλα Θέατρα μετὰ κάποιον φιλικὸν πνεῦμα. Ἐν ὀλίγοις εἶχε δημιουργηθῇ τοσοῦτον ἀνθελληνικὸν πνεῦμα ἐν Καλιφορνίᾳ ὥστε ἔπρεπε κ. Κανέλλος νὰ τὸ προπαρασκευάσῃ καὶ νὰ ἐξομαλύνῃ τὸ ἔδαφος διαφοροτρόπως καὶ οὐχὶ ὅπως ἐργάζονται οἱ ἐχθροὶ μας... ἀλλὰ ἐλληνοπρεπῶς διὰ τῆς Καλλιτεχνίας μας.

Τὸ ζεῦγος Κανέλλου, ἔδωκε ἀντὶ τῶν ἐκατὼν

ΑΝΤΙΛΑΛΟΙ

ΟΙ ΓΑΛΛΟΙ ΑΚΑΔΗΜΑΪΚΟΙ

Ποία ἡ ἡλικία τῶν Γάλλων Ἀκαδημαϊκῶν; Ὁ πολιτικὸς Κλεμανσώ εἶναι ὁ πρῶτος, ἀριθμῶν 84 ἔτη, ὁ κ. κ. Ἰούλιος Καμπὸν εἶναι 80 ἐτῶν, ὁ κ. κ. ντὲ Γκὼρς 79, οἱ Ρισπὲν, Πάρτο Ρις καὶ Μπεσνάρ 76, ὁ στρατάρχης Φὼς 74 ὁ Πῶλ Μπουρζέ καὶ ὁ στρατάρχης Ζὼφρ 73, οἱ κ. κ. Μπαγὲν καὶ Ἄννοτιώ, 72, οἱ κ. κ. Φρανσουά ντὲ Κιουριέλ καὶ ὁ στρατάρχης Λυωταί 71, ὁ κ. κ. Καμίλ Πικάρ 69, ὁ κ. κ. Ζονάρ 68, ὁ κ. κ. Μπριέ 67, οἱ κ. κ. Μπωντρι-

διαλέξεων εις τὰ διάφορα φιλολογικά και καλλιτεχνικά κέντρα τῆς Πολιτείας Καλιφορνίας, περὶ τῆς ζώσης Ἑλληνικῆς Γλώσσης και Καλλιτεχνίας. Ἐξήγησεν εἰς τοὺς Ἀμερικανούς ὅτι ἡ Ἑλληνικὴ Γλῶσσα και Τέχνη δὲν εἶναι νεκρὰ ὅπως διαδίδωσιν συνήθως οἱ διάφοροι μισέλληγες Ἑλληνισταὶ τῶν Ἀμερικανικῶν Κολλεγίων, ἀλλὰ ζῆ ἀκόμη ἐν Ἑλλάδι και ὅτι οἱ Νεώτεροι Ἕλληνες δὲν εἶναι πλέον φύλακες νεκροταφείων και Ἀρχαίων μνημείων, ἀλλὰ εἶναι ἐργαταὶ τοῦ Πνεύματος και τῆς Μεγάλης Τέχνης και ὅτι ἔχουν προσφέρει οὐκ ὀλίγα εἰς τὸν βωμὸν τοῦ Νεωτέρου Πολιτισμοῦ...

Ἐπίσης με ἱστορικὴν ἀνάγνωσιν και ἀκριβείαν ἀνέπτυξαν εἰς τὰς διαλέξεις των ὅτι ἡ Ἑλληνικὴ ὀρθόδοξος ἐκκλησία ὑπῆρξεν πάντοτε τὸ προτύγιον τοῦ Ἑλληνικοῦ πολιτισμοῦ και ἦτις διέσωσε και διέδωσε τὴν ἀθάνατον προγονικὴν μας Γλῶσσαν και Τέχνας εἰς τοὺς διαφόρους Βαρθάρους τῆς Ἀνατολῆς και τῆς Δύσεως με τὸ σεμνὸν Ἑλληνικὸν ἔνδυμα τῆς Χριστιανικῆς σκέψεως. Κ' ἐπὶ τέλος ὅτι ἡ θεία τοῦ Ἀπόλλωνος τέχνη, ἡ Μουσικὴ, ἀντιχεῖ ἀκόμη εἰς τὰ Ἑλληνικά βουνά και πῶς οἱ πλαστικοὶ και εὐρυθμοὶ χοροὶ τῶν Ἀρχαίων Ἑλλήνων σώζονται ἀκόμη μεταξὺ τῶν νεωτέρων και λατρεύονται παρ' αὐτῶν. Τοιοῦτοτρόπως κατόρθωσαν νὰ ἐργασθῶν μίαν ἐπιτυχῶς, δημιουργήσαντες ἐν νέον φιλελληνικὸν αἶσθημα εἰς τὰς ἀγαθὰς καρδίας τῶν Ἀμερικανῶν οἵτινες προσήλθον εἰς τὰς Καλλιτεχνικάς των παραστάσεις και τὰς παρηκολούθησαν πλέον με ἐνδιαφέρον και ἀγάπην.

Ὁ Ἀμερικανικὸς τύπος ἔγραψε πολλὰ ἐνθαρρυντικά ἐγκώμια περὶ τῆς χοροδραματικῆς των Τέχνης. Εἰς ἐκάστην πάλιν ὅπου ἐπαίξαν ὀργανοῦντο ἐπίσης και ἀπὸ μίᾶ φιλελληνικῆ ἐπιτροπῆ μεταξὺ τῶν διανοουμένων φιλελλήνων Ἀμερικανῶν πρὸς ὑποστήριξιν τῶν Ἑλληνικῶν ἰδεωδῶν.

Διὰ τῆς Καλλιτεχνίας των ἐπεβλήθησαν εἰς τὰ μεγαλειότερα Πανεπιστήμια και Καλλιτεχνικά κέντρα τῆς μεγάλης ταύτης πολιτείας και ἔδωσαν ἀφορμὴν εἰς ὅλον τὸν Ἀμερικανικὸν τύπον νὰ γράφῃ ἐκτοτε φιλελληνικά ἄρθρα και νὰ ἐπαίνῃ τοὺς νεωτέρους Ἕλληνας ὅτι εἶνε μίᾶ μεγάλη και προοδευτικὴ φυλὴ συνεχίζουσα ἀδιακόπως τὸ ἐκπολιτιστικὸν ἔργον τῶν Ἀρχαίων προγόνων τῆς. Τὸ δὲ Πανεπιστήμιον τῆς Καλιφορνίας ἐνδιεφέρθη τόσο πολὺ διὰ τὴν χοροδραματικὴν τέχνην τοῦ ζεύγους Κανέλλου, ὅστε ἐτίμησεν αὐτὸ δι' ἐπίσημον προσκλήσεως ὅπως δώσῃ σειράν καλλιτεχνικῶν παραστάσεων Ἑλληνικῆς ὑποθέσεως εἰς τὸ θέατρον ἐν Μπέρεκλυτὸ ὅποιον εἶναι διασκευασμένον ὡς Ἀρχαίον Ἑλληνικόν.

Εἰς τὸ μέγα αὐτὸ θέατρον ἔδωσε τὸ ζεῦγος Κανέλλου ἐπιτυχῶς τρεῖς Ἑλληνικὰ εἴσοτας μεθ' ὅλου τοῦ Καλλιτεχνικοῦ τῶν ὀμίλου, ὅστις ἀριθμοῦσεν ἄνω τῶν ἑκατὸν καλλιτεχνῶν και καλλιτεχνιδῶν και ἀποτελεῖτο ἀπὸ καλλιτεχνιδῶν πρῶτης τάξεως ὡς εἶχε προημενίση καταλλήλως

εἰς τὴν χοροδραματικὴν τὴν Τέχνην. Ἡ δὲ μεγάλη Συμφωνικὴ ὀρχήστρα τοῦ Ἁγίου Φραγκίσκου ἐπαίξε τὴν κλασσικὴν μουσικὴν θανμασίως ὑπὸ τὴν διεύθυνσιν τοῦ περιφήμου ἀρχιμουσικοῦ τοῦ Μεγάλου Μελοδράματος τοῦ Σικάγου Jsaac Van. Gteve.

Τὰ προγράμματα Κανέλλου πέρυσι και ἐφέτος ἦταν πλούσια και ἐκλεκτά. Ἀπὸ ἐποικιν Δραματικῆς Τέχνης και ὀρχηστικῆς και μουσικῆς ἦταν διὰ τοὺς Ἀμερικανούς κατὰ τί ὠραίων και πρωτοφανές. Εἰς τὰς παραστάσεις των παρουσίασαν διαφόρους τύπους Ἀρχαίων Ἑλληνικῶν χοροδραμάτων, Βυζαντινῶν και Νεωτέρων τὰ ὅποια ἔχουν χορογραφηθῆ ἐπὶ τῆς δημῶδους μας μουσικῆς. Ὁ πρωτότυπος οὗτος συνδυασμὸς τῆς ὀρχηστικῆς μας τέχνης ἐξετιμήθη και ἐπηνέβη πολὺ ἀπὸ τοὺς ξένους τεχνοκρίτας.

Τὰ Καλλιτεχνικά των ἔργα τὰ ὅποια ἔκαμαν μεγάλην ἐντύπωσιν διὰ τὴν τεχνοτροπίαν των και τὴν καλλιτεχνικὴν των ἐκτέλεσιν εἶναι τὰ ἑξῆς: Ὁ Σάτυρος και ἡ Νύμφη, ἡ πομπὴ τοῦ Διονύσου, τὰ χροῦσά μῆλα τῶν Ἑσπερίδων, ὁ πυρρῆχος χορὸς τοῦ Ἀχιλλέως, ἡ βακχικὴ ἔκστασις, αἱ Σπαρτιάτιδες, ὁ χορὸς τῶν Ὀκεανίδων ἐκτοῦ «Ποιμήθεος Δεσμώστου» τοῦ Αἰσχύλου, ὁ δὲ χορὸς τοῦ Ἀπόλλωνος και ὁ χορὸς τῆς Νυκτὸς εἶναι ποιητικὰ ἔργα τοῦ κ. Α. Λαζαρίδου. Ὁ χορὸς τῶν Κυμβάλων, ὁ χορὸς τοῦ Σειλινοῦ και ὁ χορὸς τῆς Ἰερίας εἶναι ὅλα ἀρχαίας τέχνης, ἡ νύμφη τοῦ Αὐτοκράτορος, τὸ πελώριον Φρυγικὸν μῆλον, τὸ Μαρμαρωμένο Βασιλόπουλο (τὰ τρία χοροδράματα αὐτὰ εἶναι Βυζαντινῆς Τέχνης), τὸ ξίφος τῆς Κρήτης, εἶναι ἀγροτικὸν εἰδύλλιον νεωτέρας Ἑλληνικῆς Τέχνης, τὸ Μαρμαρωμένο Βασιλόπουλο ἔγεινε ἐν ἔξοχον χοροδράμα, τὸ ὅποιον θὰ εἴσῃ πολὺ καιρόν, ὅπου και ἂν ἐπαίχθη ἐστέρθη ὑπὸ ἐπιτυχίας. Εἶνε ἐμπνευσμένον ἀπὸ τὸ ὁμώνυμον διήγημα τοῦ λαογράφου και ποιητοῦ κ. Χρήστου Χρηστοβασίλη, και τὸ ὅποιον ἔχει ὁ κ. Κανέλλος χορογραφηθῆ εἰς δύο σκηνάς. Τὴν πρώτην τὴν σκηνὴν τὴν εἰργάσθη με σύγχρονον μουσικὴν με τὸ τραγοῦδι τῆς Ἀνέμης τοῦ κ. Δ. Λαυράγκα, τὴν δευτέραν σκηνὴν με δημῶδη μουσικὴν. Ἡ πρώτη σκηνὴ εἶναι νεωτέρας Ἑλληνικῆς ὑποθέσεως και λίαν διασκεδαστικὴ. Ἡ δευτέρα σκηνὴ εἶναι Βυζαντινῆς ὑποθέσεως ἣτις εἶνε πλήρης μεγαλοπρεπείας και χάριτος. Εἰς τὸ ὀρχηστικὸν αὐτὸ ἔργον λαμβάνουν μέρος τοιαῦντα ὀρχηστρίδες, μίᾶ ὑψίφωνος και δέκα δραματικοὶ ὀρχησταὶ, τὸ δὲ σύνολον τοῦ χοροδράματος εἶναι πολὺ ὠραίων και θεαματικόν. Αἱ σκηνογραφίαι και αἱ περιβολαὶ τοῦ ἔργου ἔχουσι διακοσμηθῆ ὑπὸ τῆς κ. Τανάγρας Κανέλλου ὡς και ὁ πολὺχρωμος φωτισμὸς του ὅστις ἔχει διευθετηθῆ καλλιτεχνικῶτα ἀνάλογως τῶν σκηνικῶν χρωμάτων και σχεδίων τοῦ Μπαλλέτου.

Εἰς τὸ ἴδιον θέατρον ἔδωσαν ἐπίσης ἐπιτυχῶς και τὸν «Οἰδίποδα Τύραννον» τοῦ Σοφοκλέους ἐν μέτρῳ εἰς τὴν καθαρὰν ἀρχαίαν Ἑλληνικὴν προφορὰν, ἣτις ἀποδίδει πιστῶς και

καλλιτεχνικῶς ὅλους τοὺς ὄνθιμους και τὰ μέτρα τῶν Ἀρχαίων μας ἐνῶ ἡ Ἑρασμακὴ τὸ ἀντίθετον—διότι παραλόγως διέλυσαν ὅλας τὰς διφθόγγους τῆς Γλώσσης μας και προσφέρουν τὰ σύμφωνα τόσο σκληρὰ με ἡμικλειστον στόμα ὅστε νὰ νομίξῃ κανεὶς πλέον ὅτι ἀκούει κάποιαν βάρβαρον και πρωτογενῆ διάλεκτον, πολὺ κακόφωνον και κωμικὴν!... Οἱ Ἀμερικανοὶ Ἑλληνισταὶ ἐξεπλάγησαν ὅταν ἤκουσαν τὴν Ἀρχαίαν μας Ἑλληνικὴν Γλῶσσαν νὰ ὀμιλῆται με ζωντανὴν ἔκφρασιν και μουσικὴν χάριν ἀπὸ τοὺς συγχρόνους Ἕλληνας!... Ἦτο μὲν τρανὴ ἀπόδειξις διὰ τοὺς Ἀμερικανούς Ἑλληνιστὰς ὅπως παύσωσι πλέον νὰ ἀποκαλῶσι τὴν Ἑλληνικὴν Γλῶσσαν νεκρὰν και ἀνέκφραστον.

Εἰς τὰ χορικά τοῦ «Οἰδίποδος Τύραννον» εἰσήγαγεν ὁ κ. Κανέλλος τὴν ἀγνήν μας Ἑλληνικὴν μουσικὴν π. χ. εἰς τὴν πάροδον τοῦ Δράματος στίχ. 151 (Ὁ Δίος ἀδιεπὲς φατι) συνέθεσε Ἰεράν Βυζαντινὴν μουσικὴν συμφώνως τῶν Ἀρχαίων μας μετρικῶν—εἰς τὸ ὁπόρημα στίχ. 1086 (Εἰπερ ἐγὼ μαντις εἶμι και κατα γνῶμαν ἰαρις) συνέθεσε δύο χωρὰ πὰ χορευτικὰ δημῶδη μας τραγοῦδια—εἰς δὲ τὸ χορικὸν στίχ. 1186 (Ὁ γένηαι βροτῶν) μίαν Βυζαντινὴν λιπρὰν μελωδίαν τοῦ Γ' Αἰῶνος, εἰς δὲ τὸν κομμὸν (Ὁ πατρας θηβης ενοικοι λευσετ' οἰαίπουσ

ΟΔΕ) συνέθεσε τὸ μοτίβο τοῦ ἐπιθανατίου τραγοῦδιου τῶν Σουλιωτισσῶν μας (ἔχε γειὰ καίμενε κόσμε) τὸ ὅποιον ταιριάζει θανμασίως. Τοιοῦτοτρόπως τὰ ἀθάνατα Ἑλλ. τραγοῦδια, τὰ τόσο περιφρονημένα ἀπὸ τοὺς Ἕλληνας μουσικοσυνθέτας και τὰ ὅποια εἶνε γνήσια ἀποσπάσματα τῶν ἀρχαίων Ἑλλήνων, Ἀσμάτων, ἀναζῶν και ἐναρμονίζονται. Διὰ τὴν εἰσαγωγὴν τοῦ Οἰδίποδος Τύραννον ἐπεξεργάσθη ὁ κ. Κανέλλος ἐν μοιρολόγι τῆς Πελοποννήσου τὸ ὅποιον και ἐνορχήστρωσεν διὰ μεγάλην συμφωνικὴν ὀρχήστραν, ἔκφραξι δὲ τὴν δραματικὴν σκηνὴν και θρηνωδίαν τοῦ δράματος.

Διὰ τῆς ἐργασίας τοῦ ζεύγους Κανέλλου ἡ ὀρχηστικὴ τέχνη τῶν μεγάλων μας προγόνων, ἡ θεία αὐτὴ πνοὴ τῆς πτωχῆς τέχνης, ἣτις ἐνέπνευσε τοὺς μεγάλους ποιητὰς και τὰ ἀριστοῦργήματα τοῦ Φειδίου, τοῦ Πρωξίτελου, τοῦ Σόφα και τῶν δαιμονίων κεραμογράφων μας, ἐναγκαλίζεται και πάλιν τὴν ἀδελφὴν τῆς, τὴν Δημῶδη Ἑλλ. μουσικὴν διὰ νὰ ἐξειργήσει τὰ ἦθη τῆς Ἑλλ. φυλῆς.

Εὐχῆς ἔργον εἶνε ὅπως οἱ νεώτεροι Ἕλληνες και δὴ οἱ Ἀθηναῖοι λάβωσιν ὑπὸ σοβαρὰν ἐποψιν τὴν μελέτην και ἀνάπτυξιν τῶν ἀρχαίων Ἑλλ. χορῶν και ἰδρῆθῃ πρὸς τοῦτο Ἑθνικὴ σχολὴ Χοροδραματικῆς Τέχνης.

ΚΑΛΛΙΤΕΧΝΙΚΑΙ ΕΚΘΕΣΕΙΣ

Ὁ κ. Γιολδάσης διὰ πρώτην φοράν ἐξέθεσε μερικὸς πίνακας εἰς τὴν ἐκθεσιν τῶν Δέκα εἰς τὸ Λύκειον τῶν Ἑλληνίδων. Ἐκτοτε ἐταξέδευσεν εἰς Ἀμερικὴν και ἦδη ἐν ἰδικῇ του Ἐκθέσει παρέταξε 170 πίνακας. Ὁ ἀριθμὸς δὲν ἔχει σημασίαν, ἐφ' ὅσον δὲν συνοδεύεται με τὸ ποιόν. Διὰ αὐτὸ, χρονολογικῶς τὸν ἀναφέρω διότι πρὸ πολλῶν εἰκότων δὲν αἰσθάνεται κανεὶς τὴν ἀνάγκην νὰ σταματήσῃ. Ἐν τούτοις ἔχει και μίαν ἀγαθὴν ἀποψιν ἢ πληθῆς. Οἱ παρέχεται εὐκαιρία νὰ μᾶς ἐπιδείξῃ πλείστας τοποθεσίας Ἑλληνικὰς ἐκτὸς τῆς Ἀττικῆς, ὅπως τὰ Μετέωρα, ἢ Πίνδος, τὰ Τέμπη, τὰ Τρίκαλα, ἢ Σαντορίνη, οἱ Δελφοί, ἢ Ὀλυμπία, ὁ Ταῦτετος, τὸ Μέγα Σπήλαιον, ἢ Ἁγία Λαύρα, ὁ Μιστράς, ἢ Μονεμβάσια, ὁ Πόρος. Παρέθεσα τὰ ὀνόματα αὐτὰ διὰ νὰ δελξῶ πόσον ἀκαταπόνητος εἶνε ὄχι μόνον εἰς τὸν χρωστήρα, ἀλλὰ και εἰς τὰ ταξείδια. Ἐκθέτει και ὀλίγους πίνακας με ἀπόψεις Ἑαρισίων, Λονδίνου και Νέας Υόρκης.

Ἐχει ἀντίληψιν φωτὸς εἰς τὰ ἔργα του, ἀλλ' ὅστις εἰς τὴν τεχνοτροπίαν. Ἐμπρεστυστικὴ. Νομίζει κανεὶς ὅτι μερικὰ ἀπόψεις Ἑλληνικαὶ εἶναι ξένα. Ἡ ἀτμόσφαιρα δὲν ἔχει τὰς λεπτεῖς ἀποχρώσεις τῆς ἑλλ. φύσεως. Ἀλλ'

ὁ κ. Γιολδάσης εἶνε νέος ἀκόμη και θὰ εὕρῃ τὸν ἴσιον δρόμον. Καλλίτερος μοῦ ἐφάνη εἰς τὰς προσωπογραφίας, ἰδίως εἰς τὰ κεφάλια δύο Ἰσπανίδων.

Ἐπ' εὐκαιρίᾳ τοῦ Συνεδρίου τῶν γυναικῶν ἐγένετο γυναικεῖα ἐκθεσις ζωγραφικῆς ἐν τῷ Λυκείῳ τῶν Ἑλληνίδων. Ἰδιαιτέρων ἐντύπωσιν ἔκαμαν ἡ Δύσις τῆς κ. Γεωργαντῆ, τὸ χωριὰτόσπιτο τῆς δ. Στεφάνου, ἢ Μακεδόνισσα τῆς κ. Ταρσούλη, ἢ Σάμος τῆς κ. Κατζημυγῆ, ὁ Ἀργαλειὸς τῆς δ. Κοκκίνη, ἢ Ἐκλασσα τῆς Μάγλης τῆς δ. Λασκαρίδου, ἢ γρηὰ με τὴν ὀμβρέλλα και ἐν ἡμίγυμνον τῆς δ. Ἡλιάδου, ἢ Ρόδινη αὐγὴ τῆς δ. Ἰγγλέση, ἢ Ἡλιοθεραπεία τῆς δ. Βουκίδου, τὸ παιδί με τὴν κατσίκα τῆς δ. Εὐριπαίου, ὁ γέροντας τῆς κ. Παπαδημάκη, τὰ Πατήσια τῆς δ. Βλασσπούλου και τῆς δ. Διαμαντοπούλου, ἣτις ἐπέστρεψεν ἐσχάτως ἐκ Μονάχου, τὰ Γερμανικὰ ἔλατα και κομψοτεχνήματα ἐπὶ σμάλτου, θαυμασίως εἰργασμένα. Ἐξετέθησαν και μερικὰ φουτουριστικὰ σκίτσα ἀπὸ τὴν δ. Πέππα, ὁ μαρμαρᾶς, ὁ μουσικὸς, ἢ γάτα. Ἀκατανόητα και ἀκαλαίσθητα.

Η Άγγλις δ. Β. Μπέννιτ εξέθεσε μίαν σειράν 80 πινάκων, με Έλληνικάς άπεικονίσεις άποκλειστικώς. Δέν δύναται τις ή να έπαινήσθαι ή να εδωκεν ή Άγγλιδα, ή όποια έφιλοδόγησε να μήν παρουσιάσει μίαν προσπάθειαν άπεικονίσεως Έλληνικών τοπίων. Δέν ήτο εύκολον να προανατολισθή, φαίνεται δε ότι εινε μάλλον έρασιτέχνις. Έν τούτοις εκθέτει μερικά έργα, άρκετά καλά, ως τα προσφυγόπουλα στη βρύσι, ή Κατίνα στο περιδόλι, το Λουτρό, αί Τραχινίαι έμπνευσμένον εκ της έμυθώμου άρχαίας τραγωδίας, ή κοιλάς του Έρασίνου, ή αύλή στην Κηφισιά, αί άπόψεις της Ύδρας, και ό Μπαρμπα—Νικόλας.

Η κ. Άθηνά Ταρσούλη είναι από τας Έλληνίδας ζωγράφος ή περισσώτερον παραγωγική. Εινε ή τρίτη εκθεσίς της όχι μόνον εις άριθμόν αλλά και εις τέχνην ίκανοποιητική. Η αίθουσα του Δουκαίου των Έλληνίδων σπανίως έφιλοξένησε τόσον άξιαν λόγου έμφάνισιν έργων γυναικείου χρωστήρος. Έκ των νέων πινάκων της έλκύουν την προσοχήν ιδιαιτέρως αί Στέγαι της Κορώνης, ή αύλή του Πρυτανείου, το Γερωνικόν φλέρι, ό Μάστορας, ή Γρηά με το φλυτζάνι, ή Γειτονιά, ό Δρόμος του χωριού, το Ψωλόγι του Γυθείου, το Θήλασμα. Η επίδοσις εινε τεχνικωτάτη, αλλά και δεικνύη μίαν αντίληψιν λεπτήν και παρατήρησιν προσεκτικήν. Άλλ' ή κυρία Ταρσάλη εκτός του τοπίου εις το όποιον αισθάνεται μίαν άγάπην, εις την έφετεινήν εκθεσί της παρουσιάζει δύο νέας επιδόσεις. Εις την άπεικόνισιν τύπων όπως ό Αϊθαλιώτης, ό Τζιώτης, ό βουνήσιος και ό θαλασινός, ή νόφη της Κύμης, ό πρόσφυξ, ό Άγειορίτης, εις την άπόδοσιν των έπεικονίσεων έμφανίζει μίαν δεξιότητα εξαιρετικήν. Άλλη επίδοσις εινε εις τας διά Σινικής μελάνης άπλής ή μετά χρώματος σχεδιαγραφήματα, τα όποια άλλαχού συνειθίζονται πολύ. Η κ. Ταρσούλη επέτυχε και εις το είδος αυτό, εκθέτουσα έκφρασιωτάτας άπόψεις. Έν γένει ή έφετεινή εκθεσίς της παρουσιάζει μίαν σταθεράν και προοδευτικήν εξέλιξιν.

ΣΥΝΑΥΛΙΑΙ

Μετά τριετείς σπουδάς έν Βρυξέλλαις έπηνήθη με α' βραβετον του έκει Ψδελου ή βιολιστρια δ. Νέλλη Άσκητοπούλου. Η έμφάνισις έδικαίωσε τον τίτλον αυτόν της τιμής. Έπαιξε με μεγάλην τέχνην, ευχέρειαν και αυτοπεποίθησιν. Εις το ώρατον παίξιμόν της πρέπει να προστεθή και ή ώραία σιλουέττα της.

Διά πρώτην φοράν ένεφανίσθη ένώπιον του

Άπέθανεν έν Άμαρουσίω ό εκ Τήνου κάλλιτος γλύπτης και καθηγγητής έν τη άρχιτεκτονική σχολή Λουκάς Δούκας, νέος έτι την ηλικίαν και εις την ώριμοτέρην εκδήλωσιν του κάλλιτεχνικού του ταλόντου. Έσπούδασεν έν Εύρώπη, εξέθεσεν εις Έκθεσεις, έν αϊς και έν τή Salon των Παρισίων έργα πολύ εκτιμηθέντα. Η χήρα του κάλλιτέχνου εξέθεσεν τα κυριώτερα έργα του έν τή «Παρνασσό». Διακρίνονται διά την δύναμιν και την έκφρασιν ό νεαρός Σάτυρος, τυχών τιμητικής μνείας εις το Salon των Παρισίων τή 1923, ό Κάιν έχων όλην την βλοσυρότητα του άδελφοκτόνου, και ή κεφαλή εκατοντούτιδος γραίας. Κάλιστα έργα έπίσης ό Βούλγαρος αϊχμάλιωτος, το στασίδι και αί προτομαί του ποιητού Πολέμη, του κ. Βλάχκαλη και του έν Παρισίοις κ. Τσελέπη. Ό Δούκας άφηκε και έν σκίτσον εξ όπτης γής έμπνευσμένον από την «Φόνισσαν» του Παπαδιαμάντη.

Εις την αίθουσαν Στρατηγοπούλου της όδοϋ Φιλελλήνων εξέθεσαν οι κ. κ. Γερμενης, Ρωμανίδης, Γεραλής, και αί δεσποινίδες Ίγγλέση και Σκούφου γνωστά έργα των. Ιδιαιτέρας μνείας άξια ειναι αί ύδατογραφίαι του κ. Ζωγράφου και ιδίως αί Τράχωνες και του νέου ζωγράφου κ. Τ. Καλμούχου αϊ προσπάθειαι άρκετά ένθαρρυντικά, ιδίως εις τας άπόψεις του Ναυπλιου.

Εις την αυτην αίθουσαν εξέθεσεν άρκετά έργα της ή μετά τετραετείς σπουδάς έν Μονάχην επανεληθούσα άρτι ζωγράφος δεσπ. Μαρία Αναγνωστοπούλου. Τα έργα της άτυχώς εινε εξπρεσιονιστικά εξαιρέσει δύο προσοπογραφιών αϊ όποια εινε και οι ώραιότεροι πίνακες, εινε δε αυται ή Φλαμανδή και ή αυτοπροσωπογραφία της. Ιδιαιτέρως έλκύουν την προσοχήν τα επί σφάλτου κομψοτεχνήματα, εις ά επιδίδει επιτυχώς ή δ. Αναγνωστοπούλου, ητις εινε και διπλωματούχος της διακοσμητικής σχολής του Μονάχου.

Άθηναϊκού ή μεσόφωνος δεσπ. Λυδία Σιγάλα. Φωνή τεχνική, ύπερβλητική, άδίαστος, έκφραστική.

Λυλιπούτειος Βιρτουόζα ή έννεαείτις Λέλα Λαλαούνη. Έπαιξε συνθέσεις μεγάλων μουσουργών, ύπερνικήσασα τας μεγάλας δυσχερείας με θάρρος, αλλά και με άπλότητα. Η μουσική της της δέν εινε άκόμη άνεπτυγμένη, αλλά

βαίνει άλματικώς προς κατάκτησιν της τέχνης ή ευκρινείας των δακτύλων της και ή δύναμις δυσανάλογος της ηλικίας της, καταπληκτικά. Δικαίως ή Κυδέρνησις τή έχορήγησε ύποτροφίαν διά την έν Εύρώπη τελετοποίησιν της.

Ό κ. Κλέων Τριανταφύλλου, ό Άττικ, επεσκέφθη τας Άθήνας και έχάρισεν εις τους φιλοτέχνους δύο ώρας διασκεδαστικωτάτας. Και ως λέκτης και ως συνθέτης εινε χαριτωμένος. Το πρόγραμμά του όλόκληρον σχεδόν με ιδιικάς του συνθέσεις επί ιδικών του στίχων. Ήρσαν πεδισσώτερον το Άπό μέσα πεθαμμένος, ή Στερνή θαρκάδα, ή Τζένου, το Δέν μ' άρέσει. Η κ. Μ. Τριανταφύλλου, το Παληό θαλάκι, το Τρεχαντήρι και την Φλογέραν έτραγουδήσε εκτάκτως καλά. Ό Άττικ διεκωμώδησε τους ξένους μουσικούς άμίμητος εις την άπομίμησιν του Ρώσσου.

Εις συναυλίαν δοθείσαν κατά την «Έβδομάδα του παιδιού» εκμαε ζωηράν έντύπωσιν το τραγούδι των κ. κ. Παπαλάμπρου και Βλαστού, Ό πρώτος διεκρίθη διά την ευστροφίαν της φωνής ό δεύτερος διά την ακρίθειαν του τονισμού. Έπίσης πολύ καλά ήσαν αϊ δεσποινίδες Φαλεζιτις και Σερτσίου.

Κατέκτησε τας συμπαθείας του Άθηναϊκού κοινού ή ύψιφωνος της Όπερας της Βιέννης κ. Κιουρίνα. Φωνή τεχνική και γυμνασμένη. Εις τους ύψηλους τόνους εύκαμπτος εις τους χαμηλούς γλυκυτάτη. Πρόσωπον έκφρασιωτάτων.

Δύο μεγάλοι κάλλιτέχναι του βιολιού μās ένεθουσίασαν με το παίξιμό των. Η Γαλλίς κ. Άτρούκ και ό Ιταλός κ. Σερράτο. Η πρώτη μεταδίδει τον ήχον καθάρων, ό μηχανισμός ακριθής, άπόδοσις σταθερά. Ό δεύτερος έχει λαμπρότητα ήχου, τεχνικήν αξιοθαύμαστον, θερμότητα, ευχέρειαν καταπληκτικήν.

Ό βιολονσελίστας κ. Μπονοϋτσι, έξοχος. Αισθηματικός, λεπτότατος, μεταδίδων τον παθητικόν λυρισμόν της φυλής του. Νομίζει κανεις ότι παίζει βιολί. Το όργανον εις τας χείρας του πειθήνιον. Από τα στήθη του έκπηδούν τόνοι άρμονικοί, γλυκοί ή πένθιμοι με μίαν μοναδικήν μουσικοπάθειαν.

Έκ των ιδικών μας σολίστ ό κ. Σκόκος εις το ρεσιτάλ το όποιον έδωσε και ή δ. Κ. Παρασκευά εις την συμφωνικήν Συναυλίαν εις ήν έλαβε μέρος άνεδείχθησαν άξιοι μαθηταί του μεγάλου Πετρί. Παίξιμο θετικό, με μίαν βεβαιάν αντίληψιν συνδυαζομένην με τεχνικήν εκτέλεσιν άψογον.

Μέγας κάλλιτέχνης πιανίστας ό καθηγγητής της Μουσικής Άκαδημίας του Βερολίνου κ. Έγκον Πετρί. Έφάμιλλος του διδασκάλου του Μπουζόνι. Εινε ό άνώτερος εξ όσων ήλθον εις

Άθήνας ξένων κάλλιτεχνών του πιάνου. Η δύναμις, ή τεχνική, ή ευχέρεια, ό ατομισμός όλα συνηνώθησαν. Τρεις άνεγνωρίσθησαν έν Βερολίνω ως οι μεγαλύτεροι πιανίσται. Ό Ζάουερ, ό Φρίντμαν και ό Πετρί το πιάνο εις τας χείρας του γίνεται πολύφωνον, όργανον, έκφραστικόν οι μουσουργοί λαμβάνουν μίαν νέαν όψιν. Ό ακούων τον Πετρί προσηλοϋται, διδάσκειται, άπολαμβάνει.

Ό κ. Θέμος Αμούργης εινε βαθύφωνος δεινούς φήμης. Άλλ' εις τας Άθήνας δέν ήχε ακουστή ποτέ. Έτραγουδήσεν εις τα μεγαλύτερα θέατρα του Λονδίνου, των Παρισίων, του Μόντε Κάρλο, της Νικαίας και έγράφησαν πάντοτε επαινετικά κρίσεις. Εις το Ψδελον των Βρυξελλών έλαβε το Α' βραβειον. Κατά την μίαν και μόνην άτυχώς έμφάνισιν του εις Άθήνας, έδειξεν όλα τα χάρισματα της γυμνασμένης φωνής του, της κάλλιτεχνικής ιδιοφυίας του. Το πρόγραμμα ποικιλώτατον περιελάμβανε συνθέσεις διαφόρων εποχών. Εκτός άλλων έτραγουδήσε θαυμάσια και τρία τραγούδια δημοτικά κατά διακοπήν. Ό κ. Αμούργης ειχε μεγάλας επιτυχίας ως ήθοποιός του ξένου Μελοδράματος. Διά το άνασυνιστώμενον Έθν. Μελόδραμα θα εινε πολύτιμος παράγων της αναδιώσεώς του.

Εις επίδειξιν των μαθητριών του άσματος της δ. Γκίνη διεκρίθησαν αϊ δεσπ. Φαληρέα, Περγικίδου, Βαρουτσή, Λαδάλου και Σανταμούρη.

Εις την έτησίαν συναυλίαν της ή δ. Γεννάδη ειχε την ευτυχή έμπνευσιν να τραγουδήση όλα τα τραγούδια εις στίχους Έλληνικούς. Μετέσχε με πολλήν επιτυχίαν ή κ. Αποστολίδου.

Εις συναυλίαν του «Συλλόγου συναυλιών» μετέσχέ νέος κάλλιτέχνης του βιολιού, ό κ. Ε. Μπαμιέρος επιδείξας άρκετήν τέχνην εις την εκτέλεσιν συνοδείας όρχήστρας του Κονσέρτου του Μπάχ και εις την Άμπαναϊζ του Σαιν—Σάν.

Εις τον «Παρνασσόν» ή συμπαθής άρτίστρια δ. Καίτη Πρωτοπαπά έδωσε συναυλίαν. Εκτάκτως επιτυχής ήτο ή εκτέλεσις ιδίως της Αδλικής άρπας και της Φαντασίας του Σοϋμπερτ. Άνεδείχθη άξια μαθήτρια της καθηγγητριας της δ. Λουκίας Ιωάννου.

Υπό του «Συλλόγου Συναυλιών» έδόθη μία έκτακτος παράστασις, έκτακτος διότι έως τώρα το Έλλ. Θέατρον, το όποιον άδέχθη όλας τας μετριότητες, δέν ειχε την άτυχίαν να έμφανίση έργον φουτουριστικόν. Ό τίτλος του «Η ιστορία του στρατιώτου» δράμα με μουσικήν, «διαβαζόμενον, παιζόμενον, χορευόμενον» κατά την βεβαιώσιν του προγράμματος. Υπόθεσις άσήμαντος, Μετάφρασις, μαλλιάρη. Μουσική τζάζ—μπάντ. Χορός, έν στριφογύρισμα. Σκηναί παντομίμας. Έκ των άκρατών άλλοι ένύσταξαν, άλλοι έγέλασαν, κανεις δέν ηύχαριστήθη. Ό «Σύλλογος συναυλιών» ύποθέτομεν ότι δέν λαμβάνει έπιχορήγησιν διά να παρουσιάσζη άνοησίας.

ΠΑΛΗΕΣ ΑΜΑΡΤΙΕΣ

Ἡ ζωὴ

Νά, τό πρωί, κί' ἐπέρασε. Τό μεσημερι πάλι...
Για πότε, ὄϊμένα, ἐβράδυνασε!
Ἔτσι ἡ κανδήλα τῆς ζωῆς γιά μιὰ στιγμή φωτίζει
Καί σβεί. Τό λάδι ἀδειασε!

Ἀπό τὸν φόβο του

Εἶπα μιὰ μέρα τοῦ Χρυσοῦ: «Χρυσέ, ἀφοῦ μάς δίνει
ἡ ὑπαρξί σου τὴ χαρὰ, τὸ γέλιο, τὴ γαλήνη,
Καί σὺν Θεῷ οὐ προσκυνᾷς ἡ δόλια Οἰκουμένη
Γιατί νὰ εἶναι ἡ ὄμη σου, χρυσέ, κίτρινασμένη!»

Ὁ θάνατος ὁ πιὸ σκληρός

Μιλοῦσαν ὅλοι. Ἐλεγαν καθεὶς τὴ συλλογὴ του.
Ὁ ἕνας ἔλεγε τὸ κοντὸ κι' ὁ ἄλλος τὸ μακρὸ του.
Ποιὸ εἶναι τὸ φοβερότερο τὸ εἶδος τοῦ θανάτου;
Ὅλα τὰ εἶδη τάφεραν συλλήβδην ἀνω-κάτω
Κι' ἐκεῖ ποῦ συνεφώνησαν γιά τὴν συντέλεια ὅλοι
Πῶς εἶν' κακὴ, πῶς εἶν' ψυχρὴ, καί ἡ ζωὴ περβόλι.
Ἐρώτησαν καί τὸν παπκοῦ ποῦ ἐσιώπασε ἐκεῖ χάμου.
—Ὁ θάνατος ὁ πιὸ σκληρός; Εἶν' ἡ ζωὴ, παιδιὰ μου!

Εἰς Λεύκωμα

Ὅταν τοὺς ψευτοποιητὰς δὲν ἐρχομαί νὰ κλάψω.
Τὸν πόθο ποῦ αἰσθάνομαι μονάχα θὰ σοῦ γράψω:
Ἄντι ζωῆς χιλίων χρόνῶν στ' ὠραῖο λεύκωμά σου
Ἐπροτιμῶσα μιὰ στιγμή νὰ ζήσω σὲ τὴν καρδιά σου...

Εἰς μεταφραστικὴν Ὀμήρου

Τὸ μέγα σου κατόρθωμα κρατῆ καὶ διαβάξω
Καί βλέπω τὴν μετάφρασιν, τὴν τέχνην σου θαυμάζω.
Διότι τὸν ἰσθθον μεταγλωττίσας Ὀμηρον.
Μᾶς τὸν ἐπαρουσίασες ὁρακένδυτον, κακόμοιρον.

Μερόνυχτο

Γλυκοχαράζει... Τὴν ἀγὴ τί θέλεις νὰ τὴν κάνω!
Ἀγὴ μου ἔχω μοναχὴ τὸ γέλιο σου τὸ πλάνο.
Μεσημεριάζει... Καίγεται ἡ πλάσι σὺν καμίνι...
Μὰ ἡ καρδιά μου πλεὶο πυρὴ γιά σένα φλόγες χύνει...
Νυχτώνει... Λὲς ἀπλώνονται ἡ σκοτεινιὲς τοῦ Ἄδη.
Ἡ στέρησί σου μοῦ σκορπᾷ βαθύτερο σκοτάδι!

Δραματικὴ ἱστορία

Τὴν εἶδε, τὴν ἀγάπησε. Τὸ ἴδιο καί ἐκείνη.
Κ' ἡ τραγωδία ἐπαίχθηκε: Γυναίκα του ἐγέννη.

Πάθημα

Ἐνας λαγὸς φαντάσθηκε πῶς εἶναι καλλιηκάρη
Καί καραοῦλι ἔσθησε νὰ πιᾷσῃ ἕνα λιοντάρι...

Μὰ τὸ λιοντάρι ἔτυχε νάνα συναχθῆμένο
Καί κάπως ἐφτεργιάστηκε στὸν ἀντροειωμένο...
Δὲν λέγεται τί ἔγινε εἰς τὴ στιγμή ἐκείνη
Δὲν ἦταν ποντικὸ φυγὴ. Τὸν ἀρπαξεν ἡ δίνη...

Εἰς στιχοπλόκον

Ἐξω φρενῶν! Οἱ στίχοι σου μοῦ ἤρσαν πολὺ!
Ἄν ὅμως δὲν τοὺς ἔγραψες... θὰ ἦσαν πιὸ καλοί.

Τὸ ἐπιτύμβιόν του

Ἐνθάδε κεῖμαι ἐς αἰεὶ στοῦ Χάρου τὰς ἀγκάλας;
Τὸ μόνον ὄπερ ἐπραξα ἀθάνατον, ὁ τάλας.

Εἰς ὠραϊκὴν, ἀλλ' ἄμουσον ποιήτριαν

Ἡ Μοῦσα, ὡς προσεχτικὴ, σὲ ἀποφεύγει, —ξέρει
Πῶς σὰ οὐράνιη χεῖλη σου τὴν ἦταν τῆς θά εὐρη.

Εἰς Στρατιωτικὸν ἰατρόν

Καλὰ σκέπτεσαι, γιατρέ μου, καί δὲ βάζεις τὸ σπαθίσσον
Ἀρχετοῦς σκοτώνεις πάντα μόνον μὲ τὴν γιατρικὴ σου!

Εἰς ἐπιγραμματοδράστην

Ἀφοῦ τὴ γνώμη μου ζητεῖς γιά τὰ δικά σου δίστιχα
Σοῦ ἀπαντῶ: Πραγματικῶς ἐκεῖνα εἶναι... δύστυχα!

Φυσικώτατον

Τῶν συζυγῶν τὰς μητέρας διατὶ ἀποκαλοῦσι
Πενθεράς: Διότι πένθος αὐταὶ πάντοτε δωροῦσι.

Διάψευσις

Ἐξωγακμένη εἰδήσις χθὲς; ἐδ' ἠμοσιεύθη
Ὁ Πι δὲν ἠτύκονθησε. Μονάχα, ἐνυμφεύθη!

Εἰς φλύαρον φίλον

Δεινὸς ὁ φωτογράφος σου γιά τὸ κατόρθωμά του,
Γι' αὐτὸ ἡ φωτογραφία σου μοῦ ἤρесе πολὺ...
Ἐνφ' ἡ λάλος γλώσσα σου μᾶς φέρνει ἀνω-κάτω,
Ἐδῶ δὲν ὀμιλεῖ!

Εἰς στιχοκλόπον

Γιά τὰ ὄραϊα ποιήματά σου
Πολλοὶ μοῦ λέγουν πῶς εἶν' κλεμμένα.
Κι' ἐγὼ τοὺς λέγω πῶς εἶν' δικά σου
Γιατί τὸ ξέρω—μὲ τὸν παρᾶ σου
Ὅτι τὰ ἔχεις ἀπορραμμένα.

ΑΛΕΞ. Κ. ΠΕΡΔΙΚΙΔΗΣ

ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ

Ἐκκαθάρσις μαλλιαροκομμουνιστῶν.—Φιλοδα-
σικὸν συνέδριον.—Ὁ Λίντερ. Γέλιος καί
θάνατος.—Δράμα χιλιαστῶν καί
ὄχι χιλιαστῶν.—Ἐθνικὸν
μελόδραμα.

Ἐπὶ τέλους! Μετὰ μακροῦς ἀγῶνας κατορ-
θῶθη ἡ ἐκκαθάρσις τῶν πρωτοεργατῶν μαλλια-
ροκομμουνιστῶν ἐκπαιδευτικῶν λειτουργῶν. Ἀ-
πελύθησαν οἱ κ. κ. Γλυνός, Δελμούζος, Τριαν-
ταφυλλίδης, Βάρναλης καί ἡ κ. Ἰμβριώτου, Ὁ
κ. Ὑπουργὸς τῆς Παιδείας ἐδήλωσεν ὅτι θὰ
συνεχισθῇ ἡ ἐκκαθάρσις ἀπολυθῶντων καί ἄλ-
λων. Ἡ κοινωνία μετ' ἀνακουφίσεως ἐπεκρότη-
σε τὴν θαρραλέαν τῆς Κυβερνήσεως προῖξιν ἀ-
ναμένουσα ν' ἀπαλλάξῃ τὴν ἐκπαιδεύσιν ἀπὸ τοῦ
ἄγος τοῦ μαλλιαρισμοῦ τὸ ἀντιπαιδαγωγικὸν
καί ἀντεθνικὸν. Ἡ χειρουργικὴ μάχαιρα ἦν ἄλ-
πως τε γνωρίζει καλῶς νὰ χειρίζεται ὁ κ. Ὑ-
πουργὸς ἐβυθίσθη ἀμειλκτικῶς εἰς τὰ σαπρὰ
μέλη τῆς ἐκπαιδεύσεως.

Ἀφοῦ τὰ δάση ἐγκατελείφθησαν σχεδόν,
ἀφοῦ αἱ ἀρομῶδαι ἀρχαὶ δὲν κατορθώνουν νὰ τὰ
συντηροῦν, ἔπρεπε νὰ συγκληθῶν ἐπίλεκτα
μέλη τῆς Ἀθηναϊκῆς κοινωνίας, τ' ἀποτελοῦντα
τὴν «Φιλοδασικὴν Ἐνωσιν». Καί ἐκάλεσαν Συ-
νέδριον, κατὰ τὸ ὅποιον διεξετραγωδήθησαν οἱ
βανδαλισμοὶ ἄς ὑφίστανται τὰ δάση καὶ δασύλ-
ια, ἐντὸς καί τῶν πόλεων καί ἐγένοντο ἐπιθέ-
σεις κατὰ τοῦ Κράτους, τὸ ὅποιον οὐδέποτε
σοβαρῶς ἠδέλησε νὰ προστατεύσῃ τὰ δάση.
Ὑπεβλήθησαν εὐχαί, προτάσεις, διαμαρτυρίαι.
Καί τὸ Συνέδριον ἔληξε. Ἄς εὐχηθῶμεν νὰ
μὴ λήξῃ καί ὁ ζήλος τῶν συνέδρων. Ἡ Φιλο-
δασικὴ πρέπει νὰ ἐπιδιώξῃ τὴν διάσωσιν τοῦ
Ἑλλήν. δάσους διὰ παντὸς τρόπου, ἀφηνερίζου-
σα τοὺς γραφειοκρατὰς ἀρομῶδους.

Εἰς ἕν χωρίον τῆς Δράμας μία ὀλόκληρος
οικογένεια ἐνὸς χωρικοῦ παρεφρόνησεν αἰφνη-
δίως. Τὸ χωρίον ἀνεστατώθη. Ἡ τρέλλα δὲν
εἶνε μικρόβιον, διὰ νὰ προσβάλλῃ ὁμαδικῶς.
Τί συνέβη λοιπόν;

Ἡ ἐξήγησις εἶνε ἀκόμη παραδοξότερα. Ὑπὸ
πάρχει μία αἴρεσις ἐν Ἀμερικῇ, ἡ ὅποια δια-
τηρεῖ μίαν προπαγάνδαν μὲ τεραστίους πλοκά-
μους. Οἱ πλόκαμοι, εἶνε φυλλάδια, εἰς τὰ ὅποια
κηρύσσονται τ' ἀγαθὰ τῆς μελλοντικῆς ζωῆς μὲ
ἀφθόνηους ὑποσχέσεις. Διὰ τοὺς διανοουμένους
ὄλ' αὐτὰ ἀντιπαρέρχονται μὲ ἀδιαφορίαν ἢ εἰρω-
νικά μειδιάματα. Εἰς τοὺς ἀπαιδέτους ὅμως ἐ-
ξασκοῦν μεγάλην ψυχικὴν ἐπίδρασιν. Ἄν δὲν
ἠμποροῦν νὰ σκεφθῶν, ἠμποροῦν ὅμως νὰ...
τρελλαίνωνται. Καί τὸ ἀδύνατο μυαλό των τὸ
ἐπιπίλισαν οἱ Χιλιασταί, μέχρις οὔ τὸ ἐξεχαρ-
βάλωσαν. Νὰ τρελλαθῇ κανεὶς ἀπὸ τὴν πολλὴν
μελέτην συνέβη, νὰ τρελλαθῇ κανεὶς νομίζων ὅτι
εἶνε μέγας συγγραφεὺς, χωρὶς νὰ εἶνε, καί αὐ-

τὸ συνέβη, εἰς τὴν Ἑλλάδα μάλιστα εἰς εὐρείαν
κλίμακα· ἀλλὰ νὰ τρελλαθῇ ὀλόκληρος οικογέ-
νεια, γονεὶς καί παιδιὰ, διότι ἐδιάβασαν θρη-
σκόληπτα βιβλία, αὐτὸ εἶνε μοναδικὸν φαινόμε-
νον. Ἀλλὰ συγχρόνως τὸ μεγαλείτερον κατόρ-
θωμα τῶν Χριστιανῶν αἰρετικῶν.

Ἡ ζωὴ εἶνε μία ἐναλλαγὴ ἀντιθέσεων. Ἄλλ'
ἀντιθέσεων μεγάλων, ἀκροτήτων. Ἄλλεπάλληλα
γεγονότα ἐπέρχονται διὰ νὰ βροντοφωνήσουν
τὴν ἀλήθειαν αὐτήν. Ὅσοι ἀγαποῦν τὸν κινή-
ματογράφον, ποσάκις δὲν ἐγέλασαν μὲ τὸν βα-
σιλέα τοῦ γέλωτος, τὸν Μὰξ Λίντερ. Μία ἀδιά-
κοπος πηγὴ εὐθυμίας, μία ἄλυσσος φαιδρῶν
σκηνῶν, ἡτις σὰς ἔκαμνε νὰ λησμονήτε ὅλας
τὰς πικρίας τῆς ζωῆς. Λοιπὸν ὁ ἡγεμὸν τοῦ
γέλωτος δι' ὅλον τὸν κόσμον, ἐγένιν ἥρως δρά-
ματος διὰ τὸν ἑαυτὸν του. Ἀπέκτησε φήμην, ἀ-
πέκτησε πλοῦτον, ἀπέκτησε ὠραϊκὴν σύντροφον.
Κατέκτησε τὴν ζωὴν καί ὅμως! Ἐπέτιξε τὴν
ὠραϊκὴν αὐτὴν ζωὴν, ἡ ὅποια ἦτο δι' αὐτὸν χα-
ρὰ καί γέλιος ὡς ἐν ῥάκος. Καί διὰ νὰ γίνῃ τὸ
δράμα τραγωδία, συμπαρέσυρεν εἰς τὸν θάνα-
τόν του τὴν γυναῖκά του. Ὁ Λίντερ ἠτύκτο-
νησε μαζὺ μ' αὐτήν.

Ἦμουν μικρὸ παιδί ποῦ ἤκουα ὅτι θὰ γίνῃ
Ἐθνικὸν Θέατρον. Πόσαι ἀπόπειραι ἐγένιν καί
ποῖα ὄνειρα ἐπλάσθησαν. Οἱ φερονότεροι ἀ-
πύχοντο τοῦ ματαίου αὐτοῦ κόσμου χωρὶς νὰ
τὸ ἴδουν. Οἱ νεώτεροι ἐγήρασαν ἀναιμῶντες
τὴν πραγματοποιήσιν του. Τὰ σημερινὰ παιδιὰ
θὰ ἴδουν αὐτὸ τὸ θαῦμα ἅμα μεγαλώσουν; Πο-
λὸ ἀμφιβάλλω.

Ὅ, τι γίνεται ἢ μᾶλλον ὅ, τι δὲν ἐγινε μὲ τὸ
Ἐθνικὸν Θέατρον, τὸ ἴδιο μὲ τὸ Ἐθνικὸν Με-
λόδραμα. Εὐσεβῆς πόθος κατήνησε καί αὐτό.
Ὁ ἀγαπητὸς μου μαέστρος κ. Λαυράγκας εἰρ-
γάσθη δι' ἐν Ἑλληνικὸν Μελόδραμα, ἐγήρασε
σχεδὸν καί ἐνῶ ἄλλοτε εἶχομεν ὀλωσθήποτε ἐν
μελόδραμα, τώρα δὲν ἔχομεν καθόλου. Φαντα-
σθῆτε νὰ ἀποκτήσωμεν ὄχι ἀπλῶς Ἑλληνι-
κὸν μελόδραμα, διὰ τῆς μεθόδου τῆς νεκρανα-
στάσεως, ἀλλὰ καί Ἐθνικὸν Μελόδραμα.

Μᾶς τὸ ὑπόσχεται ὁ κ. ὑπουργὸς τῆς Παι-
δείας, ὅστις, ὡς Ἐπτανήσιος, αἰσθάνεται ἰδιαί-
τεράν ἀγάπην πρὸς τὴν μουσικὴν. Ἀνεκοίνωσε
μάλιστα ὅτι εὐρε καί τὸν τρόπον τῆς προικοδο-
τήσεως. Ἄς εὐχηθῶμεν ἡ πολύφερνος Μοῦσα
νὰ μᾶς χαρίσῃ ἐν Ἐθνικὸν Μελόδραμα, ἀφοῦ
μάλιστα ὑπάρχουν τὰ στελέχη. Ἄλλως τε ἀνε-
δείχθησαν καί πολλοὶ νέοι ἐμφανισθέντες καί
ἐπ' αὐτῆς ἀκόμη τῆς ἰταλικῆς σκηνῆς.

Μένει ἐν ἐρώτημα: Τὸ Ἐθνικὸν Μελόδραμα
θὰ παῖξῃ ἰταλικά ἔργα; Ἀλλὰ τότε τί Ἐθνικὸν
θὰ εἶναι; Ἀλλὰ ποῦ πάλιν τὰ ἑλληνικὰ μελο-
δραματικά ἔργα; Δι' αὐτὰ δυστυχῶς δὲν χωρεῖ,
καμμία προικοδοτήσις. ΔΑΦΝΙΣ

Εικαστικά Τέχναι

Κατά τὸν γενόμενον διαγωνισμόν διὰ τὴν κατασκευὴν τοῦ Ἡρώου τῶν ἐν Λαμάνῃ πεσόντων ἐνεκρίθη τὸ πρόπλασμα τοῦ κ. Ἀνδρέα Παναγιωτάκη παριστάνον τὴν Ἀθανασίαν, κρατοῦσαν εἰς τὰς ἀγκάλας τῆς τραυματισμένου στρατιώτην. Ἡ δαπάνη ὑπελογίσθη εἰς 500.000 δραχμὰς. Διὰ τὸ Ἡρώον Μπουεμίτους ἐνεκρίθη τὸ πρόπλασμα τοῦ κ. Δ. Παπαγιάννη παριστάνον στρατιώτην πίπτοντα εἰς τὰς χεῖρας τῆς Δόξης.

Διὰ τὸ Ἡρώον τοῦ Μπιζανίου ἐνεκρίθη τὸ πρόπλασμα τὸ ὑποβλήθην ὑπὸ τοῦ νεαροῦ σπουδαστοῦ τοῦ Πολυτεχνείου κ. Β. Φαληρέα. Εἶνε ἐμπνευσμένον ἐκ τοῦ Σπαρτιατικοῦ ρητοῦ «Τὰν ἢ ἐπὶ τὰς» καὶ παριστᾷ τὴν Ἑλλάδα ὑπὸ τύπον Ἀθηναῖς μὲ ἕνα στρατιώτην πίπτοντα πρὸ τῶν ποδῶν τῆς ἐπὶ τῆς ἀσπίδος τῆς. Ὁ νεαρὸς γλύπτης ἀπέδωκεν μ' ἐξαιρετικὴν ἔκφρασιν καὶ τέχνην τὸν πότον ἀλλὰ καὶ τὴν ὑπερῆφάνειαν τῆς μητρὸς Ἑλλάδος διὰ τὸν θάνατον τοῦ ὑπερασπιστοῦ τῆς.

Ἡ ἔθν. Πινακοθήκη ἀφοῦ παρέμεινε ἐπὶ ἕν ἔτος κλειστὴ πρὸς νέαν τοποθέτησιν τῶν πινάκων, ἤνοιξε πάλιν. Ἐπλουτίσθη δι' ἔργου τοῦ Θεοδοσιόπουλου, ἀγορασθέντες ἀντὶ 1,200,000 δρ. Ἐπίσης ἠγοράσθη ὁ Θάνατος τοῦ Πατριάρχου Γρηγορίου, τοῦ κ. Ροῦτοῦ.

Εἰς τὸ τευχὸς 30 Ὀκτωβρίου τῆς «Συγχρόνου Ἐπιθεωρήσεως» ἐδημοσιεύθη ἐκαινετικώτατος χαρακτηρισμὸς τοῦ κ. Μορῶ περὶ τῶν ἔργων τοῦ κ. Θωμᾶ Θωμοπούλου. Τὸν θεωρεῖ ὡς ἕνα τῶν κυριωτέρων ἐκπροσώπων τῆς Νεοελληνικῆς γλυπτικῆς, λαμβρὸν καλλιτέχνην διακρινόμενον διὰ τὴν δύναμιν καὶ τὴν πρωτοτυπίαν τῆς ἐργασίας του. Ἀποκαλεῖ τὴν τέχνην του ἰδεαλιστικὴν τὸ ἀντικείμενον δὲν ἔχει δι' αὐτὸν σημασίαν, ἀλλ' ἡ ἔκφρασις τῆς ἰδέας διὰ τῶν πλαστικῶν μέσων καὶ τῆς ἀρμονίας τοῦ χρωματισμοῦ. Αναφέρει τὸν Νικητὴν γλυφθέντα ἀπ' εὐθείας ἐπὶ Πεντελησιῶν μαρμάρου καὶ χρωματισθέντα δι' ἐγκαυστικῆς, τὸν Μεγάλον Πάνα, σύμβολον τοῦ Ἑλλ. πανθεϊσμοῦ τὸ πάλαι, ἔργα μεγάλης συλλήψεως, ἀποδοθέντα μὲ πολλὴν δύναμιν τέχνης, τὸν ἀνδιάντα τοῦ Τρικούπη καὶ τὰς προτομὰς τοῦ Παπαδιαμαντῆ καὶ τοῦ Σολωμοῦ.

Σύμμικτα

Ἀπεφασίσθη ὁ πανηγυρισμὸς τῆς Ἐκατονταετηρίδος τῆς Ἐξόδου τοῦ Μεσολογγίου. Κατηρτίσθη πολυμελὴς ἐπιτροπὴ πρὸς καθάρτησιν τοῦ προγράμματος.

Ἡ «Ἀνθρωπιστικὴ Ἐνωσις» ἀποτελούμενη ἐκ φοιτητῶν διοργάνωσε σειράν διαλέξεων. Ὁμίλησαν κατ' αὐτὰς οἱ κ. κ. Π. Καρελίδης, Ν. Καζάξης, Ε.

Πεζόπουλος, Γ. Χατζιδάκις καὶ Ν. Ἐξαρχόπουλος. Πάντες οἱ ὁμίληται ἐπετέθησαν ζωηρότατα κατὰ τῶν μαλλιαρῶν, οὓς κυριωλεκτικῶς κατετρόπωσαν δι' ἀκαταμαχῆτων ἐπιχειρημάτων καὶ ἤλεγξαν τὸ ἀντεπιστημονικὸν καὶ ἀντιπατριωτικὸν ἔργον των. Οἱ ἀκροαταὶ, κολληπληθέστατοι, ἐξεδήλωσαν ἐπανεπιλημμένους τὸν ἐνθουσιασμόν των.

— Συνέστη νέον Σωματεῖον ὑπὸ τὸν τίτλον «Ἐκπαιδευτικὴ Ἐνωσις» σκοποῦσα τὴν ἐνίσχυσιν τῆς Ἐθνικῆς ἀγωγῆς καὶ τὴν ἐργασίαν πρὸς μίαν γλῶσσάν καθαρὰν, ὁμαλῶς ἐξελισσομένην καὶ ἀνταποκρινομένην πρὸς τὰς σημερινὰς κοινωνικὰς ἀνάγκας, ἀπηλλαγμένη δὲ ἰδιωτισμῶν, ἑξισμῶν καὶ βραβυρισμῶν. Ἡ διευθύνουσα Ἐπιτροπὴ ἀπετελέσθη ἐκ τοῦ σβ. Μητροπολίτου Κερκύρας καὶ τῶν κ. κ. Ν. Ἐξαρχοπούλου, Π. Θεοδοσιόπουλου, Α. Ἀδαμαντίου, Μ. Καβαλλιεράτου, Δ. Νότη Μπότσαρη, Τ. Ἡλιοπούλου Ι. Πετρίδου, Σ. Φοῖν η. Ε. Κουλουμβάκη καὶ Α. Κάρρακα.

— Ἐπιχορήγησις ἐξ 1,200 000 ἐδόθη πρὸς Ἴδρυσιν Ἐθνικοῦ Μελοδοῦματος. Ἐπίσης ἐχορηγήθη πίστωσις 500,000 διὰ τὸν Σύλλογον Συναυλιῶν.

— Ἐν τῇ αἰθούσῃ τοῦ «Παρνασσοῦ» ἐτελέσθησαν τὰ ἐγκαίνια τῶν ἐργασιῶν τοῦ «Ἐθνικοῦ Συνδέσμου». Πορευθέντες ὁ Μακ. Ἀρχιεπίσκοπος κ. Χρυσόστομος, ὁ Μητροπολίτης Ἡλείας, ὁ ὑπελογοῦντος τῶν Στρατιωτικῶν κ. Νίδαρ, ὁ Ἡρῶνας κ. Μενάρδος, πολλοὶ πρόεδροι σωματείων καὶ ἰδρυμάτων, ἐπιστήμονες, κληρικοὶ, λόγιοι καὶ βιομήχανοι. Ὁ προεδρεύων κ. Α. Χρηστομάνος ἀνέπτυξε τὸν σκοπὸν τοῦ Συνδέσμου, μεθ' ὃ ὁ γεν. γραμματεὺς κ. Δ. Ι. Καλογερόπουλος ἀνεκοίνωσε τὰ πεπραγμένα ἀπὸ τῆς λήξεως τοῦ ἔθν. Συνεδρίου, τὸ ὁποῖον διεδέχθη ὁ ἔθν. Σύνδεσμος, μέχρι σήμερον. Κατόπιν ὁ πρόεδρος κ. Γ. Ν. Χατζιδάκις, ἐπίτιμος καθηγητῆς τοῦ Πανεπιστημίου ὁμίλησε περὶ τῶν κινδύνων οὓς διατρέχει ἡ Ἐκκλησία καὶ ἡ Ἐκπαίδευσις ἐκ τῶν ἐνεργειῶν τοῦ Κομμουνισμοῦ.

Ὁ Σύνδεσμος θά δώσῃ σειράν διαλέξεων ἐπὶ θεμάτων ἀφορῶντων τὴν Ἐρησικίαν, τὴν Γλῶσσαν καὶ Ἐκπαίδευσιν, τὴν Οἰκογένειαν καὶ Ἠθικὴν, τὴν Ἰδιοκτησίαν, τὴν Πατρίδα. Ἐπίσης ἀπεφασίσθη ὁ ἔορτασμός τῆς ΚΕ'. Μαρτίου.

— Εἰς τὴν Ἐταιρείαν τῶν Βυζαντινῶν σπουδῶν ἐγένοντο ἐνδιαφέρονται διαλέξεις. Ἐξ αὐτῶν ἀναφέρομεν τοῦ κ. Φ. Κουκουλέ περὶ τῶν ἐπιθῆτων τῆς Παναγίας, τοῦ κ. Βογιατζίδου περὶ νέων ἐρευνῶν τῆς βασιλείας Μανουὴλ τοῦ Παλαιολόγου, τοῦ κ. Ζαργάφου περὶ τῶν εἰκονογραφικῶν τῶν ἐν Μεταίωσις μονῶν, τοῦ κ. Ὁρλάνδου περὶ τοῦ Ἀγ. Γίτου τῆς Κρητικῆς Γορτύνης.

ΝΕΑΙ ΕΚΔΟΣΕΙΣ

Ὁ κ. Τ. Μωραϊτίνης εἶναι γνωστότατος ὡς θεατρικὸς συγγραφεὺς, ὡς χρονογράφος. Ἐλάχιστοι ἐγνώριζαν ὅτι γράφει στίχους. Μόνον οἱ παλαιοὶ τοῦ φίλοι τὸν ἐγνώρισαν, τὸ πρῶτον, εἰς τὰ νεανικά του ἔτη, ὡς ποιητὴν. Εἶχεν ἐκδόσῃ μάλιστα καὶ μίαν ποιητικὴν συλλογὴν. Μετὰ πάροδον δεκαετηρίδων, εἰς τὴν ἐξωφρενικὴν πλημμύρον τῶν νεωτεριστῶν στιχοπλόκων ἐνεφανίσθησαν τὰ «Φθινοκρινά» του, σύντομα, γεμάτα αἴσθημα, εὐγένειαν, εὐλικρίνειαν, ἀπλότητα. Ποιήματα τὰ ὁποῖα ἀφίουν ἐν τύποισιν, συγκινοῦν, μᾶς μεταρσιώνουν.

ὑπὸ τοῦ ἐκδοτικοῦ οἴκου Σιδέρη ὀγκωδέστατον ἐξεδόθη τὸ «Ἡμερολόγιον τῆς Μεγάλης Ἑλλάδος». Περιέχει συνεργασίαν τῶν κ. κ. Κοντογιάννη, Καμπούρουγλου, Μενάρδου, Βογιατζίδου, Χατζιδάκι, Σωτηρίου, Παπαδοπούλου, Κεραμοπούλου, Δροσίνη, Ἀννίνου, Προβελεγγίου κλπ. Κοσμεῖται ὑπὸ πολλῶν εἰκόνων, ὡς καὶ ἔργων τῶν καλλιτεχνῶν κ. κ. Γαλάνη, Βικάτου, Μπισκίνη, Τόμπρου, Ροῦτοῦ καὶ Γκίκα.

ὑπὸ τοῦ κ. Πλάτωνος Δρακούλη ἐκυκλόφορησεν εἰς πέμπτην ἐκδοσιν ἡ «Υγιεινὴ καὶ Ἠθικὴ». Ἔργον χρησιμώτατον, ἐν ᾧ ἀναγράφονται τὰ κατὰ τῆς ἀκρωφαγίας. Ὑπερμαχεῖ αὐτῆς, φρονῶν ὅτι ἡ ῥιζικὴ μεταβολὴ τῶν διανοητικῶν ἔξεων θά συμβάλῃ εἰς τὴν ἠθικὴν καὶ πνευματικὴν πρόοδον τῆς ἀνθρωπότητος.

«Ἡ Κρανὴ τῆς ἠθῆς» ἡ ὁ μεταγῆλιος βίος. Ἀνακοινώσις τοῦ Στέφ. Πυγίντος εἰς τὸν Τυτανικόν καὶ ὑπαγορευθεῖσα ἐκ' αὐτοῦ εἰς τὴν θυγατέρα του. Μετάφρ. Π. Δρακούλη.

Eglises parlantes, ὑπὸ Loys Labegue. Συλλογὴ ποιημάτων ἀγροτικῶν. Ὁ ποιητὴς ὅστις ἔχει γράψῃ καὶ τὸν «Μυστικὸν καθρέπτην» σχεδὸν τυφλὸς ἤδη, ψάλλει μὲ μίαν μυστικοπάθειαν πιστεύων εἰς ζωὴν ὑπερτέραν τῆς γῆνης. Εἶνε βιβλίον τὸ ὁποῖον προκαλεῖ ζωηρόν τὸ ἐνδιαφέρον. Ποίησις ἄπλη, ἀλλὰ καὶ ἀδρά, παθητικὴ.

Τὸ προοδευτικὸν σωματεῖον «Ἐνωσις Ἀνδρῶν» ἐξέδωκε δευτέρου ἡδὲ ἔτος, τὸ «Ἀνδρῶν Ἡμερολόγιον». Ἐκδοσις φιλόκαλος καὶ ἐπιμελημένη, μὲ πλοῦτον περιεχομένων, ἕκ τῶν ὁποίων ἀναφέρομεν τὰ περὶ χορῶν τῆς Ἀνδρῶν ὑπὸ Δ. Πασχάλη, μυθολογικὴν σελίδα περὶ Ἀνδρῶν ὑπὸ Χρ. Ἡλιοπούλου, περὶ τοῦ γλύπτου Παρλιάρου ὑπὸ Δ. Ι. Καλογερόπουλου, περὶ Ἀνδρῶν ἀπὸ παραγωγικῆς ἀπέ-

ψευς ὑπὸ Δ. Μουστάκα, περὶ Ἀνδρῶν κατὰ τὸ 1841 ὑπὸ Δ. Π. Καλογερόπουλου, περὶ Θεοφίλου Κατῆ ὑπὸ Π. Καμπάνη, ἐντυπώσεις ἐκδρομῆς ὑπὸ Δικ. κλπ.

Νέαν μουσικὴν σύνθεσιν, ἐν χαριτωμένον φῶξ—τροπῆ τῆς καλλιτέχνιδος δεσποινίδος Ἐφης Καβαλιέρου—Μαρκουίτζου ἐξέδωκεν ὁ μουσικὸς οἶκος Μακρῆ. Ὁ τίτλος του εἶνε «Τὸ ἐρωτικὸ κρασί» διακρίνεται δὲ διὰ τὴν αἰσθητικὴν χάριν. Ἐγγραφή διὰ τὸν χορὸν τῶν «Θεατρικῶν συγγραφέων» κατὰ τὸν ὁποῖον καὶ ἐπαίχθη. Ἡ συνθέτις, ἡ γνωστὴ καὶ ἐξ ἄλλων συνθέσεων, ἀποδεικνύεται ἤδη καὶ ὡς εἰδικὴ χορογράφος. Τὸ «Ἐρωτικὸ κρασί» ἔργον ἀνάγκαστον μόνις ἐξεδόθη.

Καλλιόπη Κεχαγιά, (1839—1905). Τῇ πρωτοπόρῃ τῶν κυριῶν Ζεγκίνη καὶ Ἀλιμπέρτη, συναδέλφων τῆς ἀειμνήστου ἐξόχου παιδαγωγοῦ Καλλιόκῃς Κεχαγιά ἐξεδόθη ὑπὸ τοῦ κ. Δημ. Κεχαγιά εἰς τευχὸς ἡ μελέτη τοῦ ἀοιδίμου Σταύρου Βουτυρά, ἡ ἐπὶ τῷ θανάτῳ τῆς γραφίσια, ἐν ἣ ἱστορεῖται ὁ βίος καὶ ἐξαιρεται τὸ ἔργον τῆς.

Τρεῖς λόγοι Α. Τραυλαντῶν. Διὰ τοὺς τρεῖς ἱεράρχας, διὰ τὰ ἐγκαίνια λαϊκῆς σχολῆς καὶ διὰ τοὺς νεκροὺς τοῦ Σαμακοῦ.

Τὸ τραγοῦδι τῆς Ρίνας ὑπὸ Σωτ. Γιαννιποπούλου. Ἐκδοσις β'. ἔργον γνησίας δημοτικῆς ἐμπνεύσεως, ἡθιογραφικώτατον.

Χριστιανικὸν Ἡμερολόγιον. Ἔτος β'. Ἐνδιαφέρουσαι μελέται ἠθικῶν, θερησκευτικῶν, ἱστορικῶν, ἔθνικῶν περιεχομένων. Συνεργάται Μ. Γεδεῶν, Μ. Κωνσταντινίδης, Α. Νησιώτης, Ἀθ. Εὐταξίας, Σακελ- ρίδης, Ε. Κωσταρίδης, Δ. Πετρακάκος καὶ ἄλλοι.

Διατὶ βλέπομεν τὰ ἀντικείμενα ὀρθά, καίτοι αἱ ἐν τῷ ὀφθαλμῷ εἰκόνες εἶναι ἀνεστραμμένα; Μελέτη τοῦ διαπρεποῦς ὀφθαλμολόγου κ. Σπῆλιου Χαρομη, ἐνδιαφέρουσα ὅχι μόνον τοὺς ἐπιστήμονας, ἀλλὰ καὶ κάθε ἄνθρωπον. Ἐχει γραφῆ μὲ σαφήνειαν, ὥστε νὰ εἶνε προσιτὴ εἰς πάντα ἀναγνώστην. Ὁ κ. Χαρομη ἀκαταπόνητος ὄχι μόνον εἰς τὸ θεραπεύειν, ἀλλὰ καὶ εἰς τὸ συγγράφειν, προσφέρει πολυτίμους ὑπηρεσίας εἰς τὴν κοινωνίαν καὶ τὴν ἐπιστήμην.

ΤΕΥΧΟΣ Α΄

Ν. ΓΥΖΗΣ

Υιός φιλόσοφος, ο κ. Γ. Τσακσιάνος εκδίδει εις δύο τόμους τὰ «*Απαντα* του ἀληθινοῦ Ζακυνθίου ποιητοῦ *Γιάννη Τσακσιάνου*. Με συγκίνησαν οἱ καλύτεροί θά ἐντυπώσῃσιν εἰς τὴν εὐφρα. αἰσθητικὴν ποίησιν τοῦ ἀγαθοῦ, τοῦ μετριόφρονος ποιητοῦ ὅστις ὑποκλέπτων ἐκ τῆς δημοσίας ὑπηρεσίας ὥρας, ἔβην εἰς τὰς Μούσας με κέφι, με ἐνθουσιασμόν δι' ὅ,τι συνδέετο με τὸ ἀγαπημένον του νησί. Ἦτο ὁ Σπουραγίτης που ζοῦσε νοσταλγικά. Ἦτο ὁ ἀφελὴς τραγουδιστὴς που ἐξωτερίσκει τῆς ἐποχῆς του τὰ αἰσθήματα και τὰς ἐντυπώσεις. Ὁ Τσακσιάνος ἀναξὴ εἰς τὰ «*Απαντα*» του πάντα ἀγαπητός, χωρίς νὰ ἐλαττωθῇ, παρ' ὅλην τὴν πέροδον τῶν ἐτῶν, ἡ ἀξία τῶν στίχων του.

Ὁ «*Σατανᾶς*» εὐθυμογραφικὸν ἡμερολόγιον. Ἐκδότης Δ. Ζήρας. Κατάμεστον ἀπὸ ὅλην χαριτωμένην καὶ γελοιογραφίας θαυμασίας, ὁ «*Σατανᾶς*» ἐφέτος ἐνεφανίσθη Ἐθνοπαϊκώτατος τὴν περιβολὴν, γνήσιος ὁμοῦ Ῥωμῆος κατὰ τὴν σκέψιν. Ἐξώφυλλον πολύχρωμον τοῦ κ. Γεραλῆ, συνεργάται οἱ ἐκπρόσωποι τοῦ Ἀττικοῦ κινήματος. Συνειργάσθησαν ἐφέτος οἱ κ. κ. Σκοπὸς, Μωραϊτίνης, Καλογερόπουλος. Συνιδιὸς Χρηστοβασιλῆς, Λάσκαρης, Βουτυράς, Βώττης, Σόλβιος, Δελιακατερίνης, Σαματιῶν, Γιοφύλλης, Ἀθίνατος. Καὶ μία καινοτομία. Αἱ ἐγχρωμοὶ γελοιογραφαὶ χαρακτηριστικώταται, ἰδίως οἱ Ἀθηναῖκοι τύποι, δυνάμεναι ν' ἀποσπασθῶσι.

ΞΕΝΗ ΚΙΝΗΣΙΣ

Μία εἰκὼν τοῦ Ροῦμκενς, παριστάνουσα τὴν Ἀγίαν Θηρεσίαν, ἡ ὅποια πρὸ 200 ἐτῶν εἶχε κλασθῆ ἀπὸ τὴν Πινακοθήκην Σβαρτσενσμπεργκ ἐν Βιέννῃ ἀνεκαλύφθη ὑπὸ τοῦ Βερολινέζου καλλιτέχνου καὶ κριτικοῦ Λουδοβίκου Μπαύρχαρντ εἰς ἰδιωτικὴν Πινακοθήκην ἐν Βερολίνῃ.

Ἐπίσης εἰκὼν τοῦ Ροῦμκενς γνησία ἀνεκαλύφθη εἰς τὴν ἰδιωτικὴν συλλογὴν τοῦ πρῶην βασιλέως τῆς Σαξωνίας.

— Ὁ Ἀκαδημαϊκὸς Ρενε Μπουαβίλ, δικηθεὶς διὰ τὴν δημοσιογραφικὴν θεῶσιν του, ἀπέθανε.

— Εἰς τῶν μεγαλειτέρων κεισογράφων τῆς Γαλλίας ὁ Ἐλεμίε Μπουρζ ἀπέθανεν εἰς κρεοκχωρημένην ἡλικίαν. Ἐγραψε τὸ «*Λυκόφως τῶν Θεῶν*», τὸ «*Υπὸ τὸν πέλενον*», ἐλοποῖσαν καὶ τὸ «*Τὰ πούλια φεύγουν—τὰ λευλοῦδια ξεφυλλίζονται*» ἀπεικονίζοντες ἡμέρας τῆς Κομμουνίας. Τὸ κυριώτερον ἔργον του εἶναι ἡ «*Ναῦς*» διακρινόμενον διὰ τὴν μυστικοπαθεὴ φιλοσοφίαν.

— Ὁ Πολωνὸς συγγραφεὺς Λαδίσλαος Ρέιμντ ὅστις εἶχε λάβει τὸ βραβεῖον Νόμπελ ἀπέβησε.

— Ἀπέθανεν ἐν Παρισίοις ὁ γνωστὸς μουσικοσυνθέτης Παλαντίλ, ὅστις συνέθεσεν ἐντὸς ἄλλων καὶ τὴν «*Πατριδα*».

— Ἰδρύεται ἐν Ῥώμῃ Ἀκαδημία. Λέγεται ὅτι θά προσεδρεύσῃ ὁ Δ' Ἀναόντιος.

Ἐδμενεστάτης ὑποδοχῆς ἔτυχε τὸ α΄ τεύχος τοῦ «*Λευκώματος τῶν Τηνίων καλλιτεχνῶν*» ἐκδοθὲν ἐπιμελεῖα τῶν κ. κ. Δ. Καλογεροπούλου καὶ Ε. Σώχου. Εἰς μέγα σχῆμα, με ὠραιότατον ἐγχρωμον ἐξώφυλλον τοῦ κ. Ν. Λύτρα, ἐπὶ ἐκλεκτοῦ χάρτου, περιλαμβάνει μελέτην τοῦ κ. Ε. Σώχου περὶ τῆς ἐπιδόσεως τῶν Τηνίων εἰς τὰς Καλὰς Τέχνας, ἀφήγησιν τοῦ κ. Α. Μωραϊτίδου περὶ τῆς εὐρέσεως τῆς εἰκόνας τῆς Παναγίας τῆς Τήνου, βιογραφίαν διεξοδικὴν περὶ Γύζη, περιγραφὰς τῶν κυριωτέρων πινάκων του, κριτικὰς περὶ αὐτῶν ἐπιφανῶν ξένων τεχνικῶν, αἰσθητικὴν ἀνάλυσιν τοῦ συνολικοῦ ἔργου του ὑπὸ τοῦ κ. Δ. Καλογεροπούλου, ἀνέκδοτα τῆς ζωῆς τοῦ μεγάλου ζωγράφου καὶ σελλίδας ἐκ τοῦ ἡμερολογίου του. Τὸ τεύχος κομμεῖται με 55 εἰκόνας ἔργων του, χρονολογικῶς, ὅς κατὰ διαφόρους ἐποχὰς ἐφιλοτέχνησε καὶ με τέσσαρας ἐλοσελίδους χρωματιστὰς φωτοτυπίας.

Τὸ ἔργον, τὸ ὅποσον καὶ ἀπὸ καλλιτεχνικῆς καὶ ἀπὸ ἐθνικῆς ἀπόψεως εἶναι μεγάλης σημασίας, συνέστησαν ὡς κατ' ἐξοχὴν μορφωτικὸν τοῦ καλλιτεχνικοῦ αἰσθήματος τὸ Ἰνστιτούτον τῆς Παιδείας καὶ τὸ Ἰνστιτούτον τῶν Στρατιωτικῶν δι' ἐγκυκλίον :

Διὰ τοὺς Συνδρομητὰς τῆς «*Πινακοθήκης*»
30 δραχ. μόνον.

Δ. Ι. ΚΑΛΟΓΕΡΟΠΟΥΛΟΥ

ΕΡΓΑ

Διηγήματα	Φύλλα Ἡμερολογίου
Ἐντυπώσεις τῆς ζωῆς	Ἀνάγλυφα
Χρυσάνθεμα	Τὶ σκέπτομαι
Σάτυροι	Διὰ τὴν Πατριδα
Φωτοσκιάσεις	Τὸ βιβλίον τοῦ Στρατιώτου.
Σελίδες	Χριστούγεννα

Εὐρίσκονται εἰς τὰ γραφεῖα τῆς «*Πινακοθήκης*».

Τυπογραφεῖον : ΔΗΜ. Μ. ΛΕΛΗ